

relații financiar - valutare și comerciale internaționale

ghidul lucrătorului de comerț exterior

Contractul economic de livrări pentru export

Legea contractelor economice, în cadrul capitolului 11 „Contracte de comerț exterior”, consacră numai trei articole — art. 75, 76 și 77 — contractelor de livrări pentru export. Ultimul articol menționat, face precizarea importantă, potrivit căreia prevederile din capitolul II, intitulat „Contractele economice dintre unitățile socialiste”, se aplică — în raport de specificul activității de comerț exterior — și „contractelor interne pentru realizarea operațiunilor de export și import”, deci, implicit, și celor de livrare pentru export. Cu alte cuvinte, contractelor economice de livrări pentru export urmează să li se aplice același tratament juridic, aceleași prevederi legale, ca tuturor contractelor economice — grupă din care, așa cum am mai arătat, face parte —, cu luarea însă în considerare a „specificului activității de comerț exterior”. Or, tocmai acest specific imprimă contractelor de care ne ocupăm unele particularități, unele trăsături proprii care, în ansamblul lor, constituie elementele lor definitorii.

ELEMENTE DEFINITORII

a) **Calitatea părților.** O primă trăsătură proprie, deci o particularitate pe care nu o au celelalte contracte economice, o constituie calitatea specială a părților contractante. Dacă furnizor poate fi orice unitate economică care are sarcini de plan pentru export, beneficiar nu poate fi decât o întreprindere de comerț exterior autorizată prin lege să efectueze asemenea operațiuni în cadrul unei stricte specializări instituite prin actul normativ de înființare. Reamintim că obiectul de activitate al fiecărei întreprinderi de comerț exterior este stabilit prin Decretul nr. 276/1979.

b) **Modalitatea formei scrise a contractelor.** În secțiunea privind încheierea contractelor economice am arătat că legea prevede că acestea pot fi concretizate printr-un înscris unic, prin comandă confirmată, prin comandă urmată de executare. Față de faptul că activitatea de export prezintă raporturi economico-juridice dintre unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior exportatoare de lungă durată, credem că modalitățile simplificate de contractare — comandă confirmată și comandă urmată de executare nu pot fi adoptate. În schimb, utilizarea contractelor cadru, prevăzute de art. 18 din lege, este indicată în toate cazurile când detalierea specificațiilor tehnice, a condițiilor și termenelor de livrare etc. urmează să fie făcută pe parcursul perioadei de plan, în funcție de cerințele cumpărătorilor externi. Este binecunoscut că și pe planul comerțului internațional, datorită unor factori cum sînt incertitudinile conjuncturale, cererea și oferta unor

mărfuri, în anumite perioade, natura produselor etc., instrumentele juridice prin care se conturează viitoare contracte sînt, așa cum am arătat, diferite, printre care și contracte-cadru; acestea pot fi asimilate cu convenții prin care părțile se obligă să definitiveze în viitor elementele concrete ale contractelor. Evident, în funcție de fermitatea acestor convenții, de conținutul lor concret, de gradul de detaliere a obiectului, a prețului, de condițiile de livrare, urmează să se încheie în mod corespunzător și contractele interne de livrări pentru export. Astfel, bunăoară, în cazul unui contract-cadru încheiat cu un partener extern, avînd ca obiect vînzarea unei cantități de marfă definită generic, fără detalierea gamei sortimentale, operațiune care potrivit contractului urmează a se face cu n zile înainte de fiecare trimestru, este firesc, după părerea noastră, ca și contractul intern să aibă un caracter de contract-cadru, aprofundarea lui fiind legată de cel extern. Aceasta nu înseamnă însă că la baza lui nu se pot planifica capacitățile de producție, întocmirea graficului de aprovizionări etc.

c) **Termenele și procedura de încheiere a contractelor de livrări pentru export** diferă, de asemenea, de celelalte contracte economice. Art. 75, prin care se derogă de la prevederile art. 25 din lege, prevede că contractele de livrare pentru export se încheie pe baza contractelor externe, în termen de 10 zile de la data primirii comenzilor de către întreprinderile de comerț exterior exportatoare. Față de textul de lege invocat se naște următoarea întrebare: Ce se întîmplă în situația în care o unitate producătoare primește o repartiție privind unele mărfuri destinate exportului? Credem că întreprinderea în cauză nu va putea emite proiectul de contract decât numai după primirea comenzii de la beneficiar, acesta fiind unicul instrument juridic în care se concretizează condițiile de calitate și de livrare prevăzute în contractul extern, care — cu unele excepții prevăzute de lege — precede încheierea contractului intern. Așa cum am arătat, în funcție de natura mărfurilor care urmează să fie exportate, se poate adopta modalitatea de încheiere a unui contract-cadru, care, în timp util, urmează să fie detaliat prin comenzi succesive emise pe perioadă executării obligațiilor de plan.

d) **Termenele de livrare.** Este binecunoscut că în cadrul contractului de furnizare pentru aprovizionarea tehnico-materială, sau pentru fondul pieței, termenele de livrare se stabilesc pe zile fixe calendaristice; credem că această soluție nu poate fi imperativă în cadrul contractelor pe care le analizăm, cel puțin pentru următoarele considerente: mărfurile destinate exportului nu au aceeași funcție finală ca în cadrul aprovizionării interne — sincronizarea primirilor de produse și materii prime pentru realizarea sarcinilor de producție planificate —, ci, pe aceea de a satisface trebuințele cumpărătorului extern, care a semnat contractul comercial internațional de cumpărare-vînzare, în conformitate cu interesele sale. Așa fiind, urmează ca în cadrul contractului intern de livrare pentru export termenul de livrare să fie sincronizat cu cel prevăzut în contractul extern; astfel, dacă în contractul extern se prevede ca livrarea să aibă loc pînă la sfîrșitul unei anumite luni, nici un argument de ordin economico-juridic nu

RELAȚII FINANCIAR-VALUTARE

poate să pledeze pentru stabilirea în contractul intern a unei anumite zile de livrare din luna respectivă. Tot astfel, din necesitatea sincronizării contractului intern cu cel extern este firesc să nu se țină seama de data de 31 decembrie, fiind în contractul de vânzare internațională cumpărătorul străin a solicitat, de exemplu, ca termen de livrare ultima decadă a lunii ianuarie. Este un exemplu tipic de neaplicare a principiului anualității contractelor economice, în materie de livrări pentru export.

Opinia formulată mai sus se bazează pe prevederile art. 66 din care prevede că „obligațiile de livrare a produselor destinate exportului, prevăzute în contractele economice, rămân în vigoare pe toată durata de valabilitate a angajamentelor stabilite în raporturile cu partenerii străini și în limitele condițiilor prevăzute în contractele încheiate cu aceștia”. Așa fiind, termenul ultim de livrare este — în mod implicit — în ultima zi a perioadei acordate furnizorului intern pentru efectuarea livrărilor. Astfel, dacă s-a stabilit ca termen de livrare sfârșitul unui anumit trimestru, penalitățile datorate pentru livrări cu întârziere nu încep să curgă decât din prima zi a trimestrului următor. Evident, dacă prin contract s-a convenit ca termenul de livrare să fie nu ultima zi din trimestru, ci ultima zi dintr-o anumită lună sau decadă, penalitățile încep să curgă, dacă nu au fost respectate aceste termene, începând cu prima zi de la expirarea lor.

e) — **Obiectul contractului, prețul și condiția de livrare** constituie, de asemenea, elemente definitorii ale contractelor de livrări pentru export care, față de complexitatea pe care o prezintă, vor fi analizate separat, în secțiunile următoare.

OBIECTUL CONTRACTULUI — CALITATEA ȘI PREȚUL MĂRFURILOR

Legea nu conține un text special cu privire la obiectul contractelor de livrări pentru export, rezumându-se, la art. 75, alin. 2, să facă precizarea potrivit căreia „contractele vor cuprinde obligații în strictă corelare cu contractele externe corespunzătoare”. Textul citat scoate în evidență trăsătura esențială a acestui tip de contract: sincronizarea perfectă care trebuie să existe între obiectul celor două contracte — intern, pentru livrări la export și extern, de vânzare-cumpărare internațională. Această legătură strânsă, această interferență intensă este determinată, în primul rând, de aceeași destinație a obiectului lor comun: mărfuri a căror proprietate urmează a fi transferată cumpărătorului extern, contra unui preț, prin conlucrarea sincronizată dintre exportator și producătorul intern.

Sincronizarea obiectului comun pe care îl au cele două tipuri de contracte se realizează pe multiple căi: prin elaborarea și perfectarea fișelor tehnice sau a caietelor de sarcini anexe la convențiile de export; prin oferta comună la export; prin avizarea de către unitățile producătoare a caracteristicilor tehnice și calitative cerute de cumpărătorul extern, altele decât cele prevăzute în fișele tehnice etc. Legislația în materie prevede că după definirea fișelor tehnice pentru export (sau a caietelor de sarcini) întreprinderile de comerț exterior sînt obligate să aibă în vedere parametri tehnici și repartizarea cantităților pe trimestre. În cazul în care cumpărătorii externi solicită — așa cum frecvent se întâmplă în practică — alte condiții de calitate, finisare, ambalare etc., decât cele prevăzute în fișele tehnice sau în caietele de sarcini, potrivit normelor de drept, întreprinderea de comerț exterior exportatoare are obligația să solicite acordul unității interne furnizoare; în situația în care nu s-a solicitat sau nu s-a obținut acordul prealabil al furnizorului, acestuia nu îi sînt opozabile condițiile de livrare stabilite prin contractele comerciale de vânzare internațională.

Cu privire la obiectul contractului de livrări pentru export, în continuare vom prezenta unele aspecte specifice privind determinarea calității, controlul de calitate, garanția de calitate, condițiile și termenele de formulare a reclamațiilor și prețul.

a) **Calitatea.** Practica de pînă acum reliefează că, de regulă, obiectul contractului și modul de ambalare se de-

termină cu referire la fișele tehnice și la clauzele înscrise în contractele comerciale de vânzare internațională. În asemenea situații, se recomandă ca prin contractul intern beneficiarul să fie obligat să remită furnizorului un exemplar din contractul extern. Redăm o asemenea clauză dintr-un contract de livrări pentru export:

„În baza fișei tehnice nr. . . . din . . . pentru produsul . . . a contractului extern nr. . . . din . . . încheiat cu . . . din . . . emisă de beneficiar, furnizorul se obligă a executa și livra beneficiarului produsele prevăzute în specificația ce formează anexa nr. 1 a prezentului contract. Produsele contractate sînt cuprinse în planul de export al furnizorului, pe anul

Beneficiarul este obligat a preda furnizorului, la semnarea prezentului contract, un exemplar din contractul extern, cu anexele din care rezultă condițiile tehnice de executare a produselor, precum și orice alte clauze necesare corelării producției și altor obligații contractuale cu prevederile contractului extern”.

Din textul de mai sus rezultă că sincronizarea dintre cele două tipuri de contracte — economic intern de livrare și comercial extern de vânzare — este bine realizată, aliniatul doi obligînd pe beneficiarul exportator să remită producătorului furnizor un exemplar din contractul extern, cu toate anexele din care să rezulte condițiile de realizare a mărfii ce urmează a fi exportată, precum și alte obligații contractuale la care s-a obligat exportatorul față de cumpărătorul străin.

b) **Controlul de calitate.** Art. 68, alin. 2 din lege aduce o precizare importantă privind dreptul întreprinderilor de comerț exterior de a „efectua controlul calității prin organe specializate de control pe bază de contract”. Și, în continuare, art. 70, autorizează Camera de Comerț și Industrie — prin Oficiul de control al mărfurilor — să „efectueze controlul calitativ și cantitativ al mărfurilor destinate exportului sau provenite din import, pe baza mandatului partenerilor străini sau, după caz, al întreprinderii românești”. Așadar, beneficiarul din contractul de livrări pentru export poate efectua controlul de calitate direct sau prin unități specializate, pe baza unui contract de mandat, prealabil încheiat.

Plecînd de la prevederile legii, iată cum este formulată o asemenea clauză în contractul model perfectat de Centrala de prelucrarea lemnului cu „Technoforestexport”, pentru anul 1980: „Beneficiarul va putea efectua controlul calității produselor pe faze de producție prin organe proprii de specialitate sau prin O.C.M., suportînd comisionul. De asemenea, beneficiarul va putea participa la recepția finală a produselor, în cazul în care aceasta se efectuează de către furnizor și delegatul clientului extern sau prin O.C.M.”.

Modul de formulare a clauzei redată ni se pare judicios, făcînd și precizarea importantă potrivit căreia comisionul de efectuare a controlului de către mandatar este suportat de către mandant — întreprinderea de comerț exterior beneficiară.

c) **Garantarea calității — reclamații.** Pe planul comerțului internațional garanția acordată de vânzător este o componentă a competitivității, durata acesteia fiind uneori hotărîtoare pentru încheierea tranzacției. Cum în perioada de garanție cumpărătorul extern este în drept să reclame defectiunile ivite, prin contractele comerciale de vânzare internațională se prevăd condițiile în care pot fi formulate asemenea reclamații (termene de remitere, acte doveditoare), precum și termene în care urmează a se răspunde.

Soluționarea operativă a unor reclamații de calitate formulate de cumpărătorul extern și opozabilă furnizorului intern, impune ca prevederile clauzelor din contractul comercial de vânzare internațională să fie perfect sincronizate cu cele din contractul intern de livrări pentru export. Redăm un model de clauză întîlnit în contractul elaborat de Unitatea de utilaj chimic „Grivița Roșie” și anume: „Perioada de garanție pentru utilaje livrate este de 6 luni de la punerea în exploatare a produsului, dar nu mai mult de 18 luni de la livrare. Garanția se referă la executia conform documentației și răspunde de viciile ce se constată

a fi din culpa sa. Garanția încetează dacă: nu au fost respectate instrucțiunile de manipulare și transport; nu au fost depozitate conform prescripțiilor furnizorului sau documentației; nu au fost întreținute pe timpul depozitării conform indicațiilor furnizorului; au fost lovite în timpul manipulării pe șantier; au fost supuse unei exploatarei necorespunzătoare.

Cu privire la reclamațiile externe, reproducem o clauză dintr-un alt contract: „Toate reclamațiile formulate de cumpărătorii externi, dovedite cu acte de expertiză sau constatări ale organelor de control de stat, sau confirmate ca exacte de către Agenția economică a R.S.R. din țara respectivă, iar acolo unde nu sînt asemenea organe, de către casele de control specializate, sînt opozabile furnizorului toate reclamațiile de orice natură ale cumpărătorului în termen de maximum 5 zile de la primirea lor. Beneficiarul va informa pe furnizor despre tratativele purtate pentru rezolvarea reclamațiilor și dacă va fi cazul, despre mersul litigiului. Furnizorul va comunica beneficiarului toate elementele în combaterea reclamațiilor, avînd dreptul să participe prin delegații săi, în conformitate cu normele existente în țară, la desfășurarea tratativelor. În cazul în care, ca urmare a constatărilor făcute, reclamația se rezolvă pe cale amiabilă între exportator și cumpărătorul extern, modul de rezolvare a reclamației, aprobat de M.I.C.M., este opozabil furnizorului.

d) **Prețul.** Cu privire la acest element al contractului, normele de drept prevăd că el se formează în condiția de livrare franco frontiera română, fiind deci compus din: prețul intern, stabilit potrivit legislației în vigoare, la care se adaugă, după caz, contravaloarea ambalajelor sau alte cheltuieli determinate de executarea unor lucrări sau operații stabilite prin contracte, neprevăzute în standardele sau normele interne, precum și cheltuielile de transport (dacă nu sînt cuprinse în prețul intern). Pentru a se evita orice încercări de încărcare nejustificată a prețurilor interne pentru mașini și utilaje noi, subsansabluri și părți componente ale mașinilor, utilajelor și, în general, pentru orice produse, calculele de fundamentare ale acestora se impun a fi, obligatoriu, avizate și de întreprinderea de comerț exterior exportatoare.

Cu privire la preț, redăm clauza corespunzătoare din contractul de livrări pentru export încheiat de „Mecano-exportimport” cu furnizorii săi: „Prețul de livrare al mărfii este de lei _____ per franco _____ exclusiv (inclusiv) ambalajul conform _____ (se indică temeiul legal al prețului). Deoarece livrarea se efectuează franco frontiera română, la acest preț se adaugă contravaloarea ambalajelor, dacă nu au fost cuprinse în preț, alte cheltuieli determinate de executarea unor lucrări sau operațiuni stabilite prin contracte și neprevăzute în standardele sau în normele pe baza cărora a fost fixat prețul intern de livrare, precum și cheltuielile de transport și manipulare, pînă la frontiera R.S. România, dacă prețul a fost stabilit franco uzină sau franco depozitul furnizorului. Cheltuielile suplimentare, prevăzute în alineatul precedent vor fi indicate separat în factura internă pentru produsul livrat. Pentru cheltuielile suplimentare în raport de prețul stabilit conform temeiului legal, furnizorul va prezenta beneficiarului, documentele justificative, odată cu factura”.

CONDIȚIA DE LIVRARE — FRANCO-FRONTIERA ROMÂNĂ

Normele de drept în vigoare consacră regula potrivit căreia unitățile producătoare sînt obligate să livreze mărfurile pentru export în condițiile franco frontiera română; ca urmare, facturarea către întreprinderile de comerț exterior se face la prețurile interne, stabilite conform legii, la care se adaugă, după caz, contravaloarea ambalajelor sau alte cheltuieli sau operațiuni stabilite prin contracte, neprevăzute în standardele sau normele interne, care se recuperează prin prețurile externe obținute.

În practica întreprinderilor noastre s-a pus problema dacă această regulă are caracter imperativ sau supletiv. Credem că condiția de livrare aleasă de către exportator

împreună cu cumpărătorul extern este aceea care clarifică problema:

— în situația în care prin contractul comercial de vânzare internațională s-a prevăzut condiția de livrare **Ex Works**, obligația unității românești producătoare-furnizoare pentru export se limitează, potrivit **Incoterms 1953** la a ambala marfa, pe cheltuiala sa, și la a o pune la dispoziția clientului extern;

— în toate celelalte condiții de livrare — F.A.S., F.O.B., C.I.F. etc. —, regula livrării franco frontiera română își găsește o deplină aplicație.

O altă problemă care se ridică în practica contractuală este următoarea: care este punctul final al livrării **franco frontiera română**, în cazul exporturilor **via mare**. Problema prezintă interes cu atît mai mult dacă avem în vedere că prin acte administrative ale unor organe centrale s-au dat unele interpretări ale normelor de drept care, credem noi, că sînt discutabile. Astfel, într-o anumită viziune condiția de livrare franco frontiera română în cazurile transporturilor externe **via mare** ar obliga pe furnizorii interni să răspundă de mărfurile livrate pînă la încărcarea lor pe bordul navei, conform condiției externe F.O.B. O asemenea interpretare credem că depășește intenția legiuitorului cel puțin pentru următoarele considerente:

— rațiunea instituirii condiției de livrare franco frontiera română rezidă în faptul că nu este economic ca la fiecare livrare să se deplaseze delegații ai întreprinderilor de comerț exterior exportatoare în sutele de puncte de livrare pentru a întocmi formalitățile necesare în raport cu cîrăușul; așa fiind, este firesc ca toate operațiunile de planificare a vagoanelor, de încărcare și de plata taxelor pe parcursul intern să fie efectuate de unitățile furnizoare cu decontarea lor, în condițiile legii, exportatorului;

— plecînd de la acest raționament, credem să ar fi total neeconomică soluția potrivit căreia unitatea furnizoare să se îngrijească și să răspundă de buna și la timp încărcare a mărfurilor pe bordul navelor; odată ajunse mărfurile în oricare port românesc, obligațiile furnizorilor interni încetează, gara portuară trebuind să fie privită ca un punct terminus, echivalînd cu franco frontiera română;

— și încă un argument: raporturile juridice contractuale cu prestatorii de servicii portuare sînt încheiate numai cu exportatori, iar cheltuielile privind manipularea, depozitarea și încărcarea mărfurilor pe nave se decontează beneficiarilor — întreprinderilor de comerț exterior; ar fi greu de presupus un sistem potrivit căruia fiecare unitate furnizoare să intre în raporturi contractuale cu întreprinderile de exploatare portuare, să plătească prestațiile efectuate, după care să deconteze întreprinderii de comerț exterior beneficiare valoarea acestora.

Problema pusă în discuție prezintă importanță practică din mai multe puncte de vedere. În primul rînd credem că conținutul contractului intern de livrări pentru export (și, în general, al oricărui contract economic), cu privire la condiția de livrare stabilită prin normele de drept, nu poate fi extins prin acte administrative extranece textelor de lege; asemenea intervenții s-ar putea să aibă efecte negative asupra bunei derulări a contractelor, potrivit clauzelor formulate de părți, cu consecințe directe în gestiunea proprie a unităților economice respective.

De asemenea, obligarea unităților furnizoare să poarte răspunderea privind mărfurile livrate pînă în momentul încărcării lor pe bord, echivalează cu negarea principiilor din dreptul nostru economic privind trecerea produselor în proprietatea sau administrarea directă a beneficiarului, moment care are loc, potrivit art. 41, lit. b, din lege „pe data predării produselor către organizația de transport, în cazul în care expedierea produselor este în sarcina organizației furnizoare”. Prin cele de mai sus nu trebuie să se înțeleagă că furnizorul este exonerat de răspunderea privind calitatea produselor, ceea ce este esențial să se rețină este că **toate litigiile decurgînd din lipsurile calitative sau cantitative datorate cîrăușului sau întreprinderii de exploatare portuare se soluționează de întreprinderea de comerț exterior** care are calea de regres împotriva furnizorului, în măsura în care îi revine o parte din culpă.

RELAȚII FINANCIAR-VALUTARE

Punctul de vedere exprimat mai sus îl regăsim în nenumăratele contracte de livrare pentru export elaborate de centralele industriale, în colaborare cu întreprinderile de comerț exterior beneficiare. Iată, de exemplu, prevederile din contractul perfectat pentru 1980, de către Centrala de prelucrare a lemnului și „Tehnoforestexport”. La art. 4 se prevede că „livrările se efectuează numai pe bază de dispoziție scrisă a beneficiarului franco vagon frontiera R.S.R.”. Și, în continuare la art. 5, alin. final, se stabilește că „furnizorul se consideră eliberat de obligația de livrare, privind cantitatea produselor, pe baza documentelor oficiale de transport și a celor de livrare, respectiv: scrisori de trăsură vizate de organele căraușului, avize de expediție cu semnătura de primire a celor în drept etc.”.

În contractul pentru livrări de mărfuri pentru export perfectat de Centrala industrială de motoare și materiale electrotehnice, (Întreprinderea de cabluri și materiale electrotrolante), cu beneficiara „Arcom”, la art. 2, paragraful 10, se prevede obligația furnizorului „să asigure, în cazul transportului extern maritim, mijloacele de transport auto sau cale ferată, pînă în portul de îmbarcare indicat de beneficiar”.

SOLUȚIONAREA RECLAMAȚILOR FORMULATE DE CUMPĂRĂTORII EXTERNI

O ultimă particularitate a contractelor de livrări pentru export pe care dorim să o relevăm privește modul propriu de soluționare a reclamațiilor formulate, nu de beneficiarul intern, ci de cumpărătorul final extern. Nevoia menținerii și consolidării unor bune raporturi între participanții la schimburile economice internaționale a determinat crearea unor căi specifice de rezolvare a litigiilor în legătură cu executarea contractelor comerciale internaționale și, în special, a celor privind calitatea mărfurilor livrate. Astfel, prin organizarea unei colaborări permanente între parteneri pe toată durata executării obligațiilor decurgînd din contractul comercial internațional se urmărește identificarea promptă a oricăror probleme care ar apărea, adoptarea măsurilor celor mai potrivite pentru soluționarea acestora și, în ultimă instanță, evitarea oricărei situații litigioase. În situația în care totuși apar unele litigii, practica internațională a statonnicit, încă de la începuturile schimburilor economice mondiale, două modalități de soluționare: calea amiabilă și arbitrajul comercial internațional.

Practica o dovedește că pe primul loc se situează **calea amiabilă**. Ca urmare, urmînd aceeași linie, și în cazul litigiilor privind contractul intern, rezultate însă din reclamațiile formulate de cumpărătorul extern privind calitatea mărfurilor, calea soluționării amiabile este preferată: mai mult decît așt putem afirma fără posibilitate de tăgădă că în acest domeniu frecvența soluționărilor pe cale amiabilă este mult mai mare. Într-adevăr, remediarea, înlocuirea unor ansambluri, retragerea și înlocuirea în întregime a lotului de marfă livrat și, într-o anumită măsură, acordarea de bonificații sînt consecințele negocierilor privind reclamația de calitate purtate de părțile contractante, negocieri care au dus, în cele din urmă, la o soluționare definitivă a litigiului pe cale amiabilă.

Consemnarea acordului de voință al părților cu privire la soluționarea litigiului se face în toate cazurile sub formă scrisă. Documentul constatator, care poartă denumiri diferite — protocol, proces-verbal, addenda la contractul comercial etc. —, trebuie să cuprindă o descriere completă a împrejurărilor de fapt — obiectul reclamației, propunerile cumpărătorului, ale vânzătorului, termenele de înlăturare a defecțiunilor etc. — și hotărîrea adoptată de părțile contractante, cu mențiunea că ea a fost adusă la îndeplinire de vânzător, iar ca urmare, odată cu semnarea documentului, litigiul se consideră soluționat definitiv.

În cazurile în care soluționarea pe cale amiabilă a reclamațiilor nu a putut fi realizată și, deci, litigiul nu a putut fi evitat, părțile din contractul extern preferă calea arbitrajului comercial internațional, în locul instanțelor de drept comun. Clauzele de arbitraj devin astfel caracteristice contractelor comerciale internaționale. Dată fiind natura sa contractuală, la baza oricărui arbitraj comercial inter-

național este convenția de arbitraj, adică acordul de voință al părților de a supune litigiul spre rezolvare instanței arbitrale, cu excluderea jurisdicțiilor de drept comun. Documentul prin care se consemnează soluția dată de comisia de arbitraj aleasă — hotărîrea — este definitivă, putînd fi pusă în executarea creanței.

În raport cu aceste căi de soluționare a litigiilor apărute în cadrul contractului extern, eventualele daune se localizează, în prima fază, întotdeauna în gestiunea întreprinderii de comerț exterior exportatoare, consemnate în:

- documentul de rezolvare a litigiului pe cale amiabilă, actele care reflectă cheltuielile efectuate de exportator, însoțite de o notă de debitare explicit redactată sau în;
- hotărîrea comisiei de arbitraj comercial internațional și alte acte de cheltuieli necuprinse în hotărîre.

Transferul în gestiunea întreprinderii producătoare a daunelor suportate inițial de întreprinderea de comerț exterior exportatoare și care constituie o parte din prejudiciul provocat de reclamația privind calitatea mărfurilor livrate de furnizor se poate realiza:

- prin dispoziție de plată, dacă furnizorul este de acord cu decontul prezentat;

- în baza hotărîrii Arbitrajului de Stat Central în ipoteza în care părțile nu au ajuns la un acord asupra cuantumului de plată.

Ultima cale considerăm că nu este recomandată datorită cheltuielilor suplimentare și timpului irosit cu soluționarea litigiului arbitral. Tocmai pentru evitarea unor asemenea cheltuieli suplimentare și timp irosit, așa cum am arătat, în unele contracte de livrări pentru export se prevede că în cazul în care reclamațiile externe se rezolvă pe cale amiabilă între exportator și cumpărătorul extern, modul de rezolvare — aprobat de forul coordonator al furnizorului intern — este opozabil acestuia. De asemenea — prevăd unele contracte interne — „în cazul cînd litigiul extern nu se rezolvă pe cale amiabilă, este opozabilă furnizorului, hotărîrea dată de către instanța de arbitraj internațional competentă, potrivit prevederilor contractului extern ori convențiilor internaționale la care R.S. România este parte ori a aderat”. Evident, pentru ca o asemenea hotărîre să fie aprobată furnizorului este necesar ca dauna produsă cumpărătorului extern să nu fie cauzată din culpa întreprinderii de comerț exterior exportatoare.

CAZURI ȘI PRACTICĂ ARBITRALĂ

1. De calitatea necorespunzătoare a produselor livrate cumpărătorului extern, nu în toate cazurile răspunzător este furnizorul intern. În unele situații o asemenea răspundere revine întreprinderii de comerț exterior exportatoare, așa cum rezultă dintr-un litigiu dedus în fața arbitrajului; prin probele administrative s-a stabilit că un anumit lot de marfă s-a depreciat calitativ în timpul transportului maritim, întrucît întreprinderea de comerț exterior nu a dat armatorului nici o instrucțiune specială cu privire la caracteristicile ambalajelor și la măsurile necesare pentru ca mărfurile să nu-și piardă însușirile calitative în timpul călătoriei pe mare, determinînd astfel pe comandantul navei să le considere mărfuri obișnuite. Această omisiune a contribuit la degradarea și la ajungerea la cumpărătorul extern în stare inutilizabilă. În atare situație — se reține prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2122/1976 că întreprinderii de comerț exterior îi este imputabilă omisiunea de a nu fi înștiințat la timp de armator despre caracteristicile ambalajelor.

2. O problemă care apare deseori în cadrul soluționării litigiilor privind executarea necorespunzătoare a contractelor este aceea dacă controlul efectuat de organele Inspectoratului de Stat pentru Controlul Calității Produselor este de natură să exonereze de răspundere pe furnizor. Cu privire la acest aspect al răspunderii furnizorului, Arbitrajul de Stat Central s-a pronunțat că o asemenea atestare a calității mărfurilor livrate nu constituie o dovadă de necontestat a calității lotului respectiv de marfă, în sensul că nu ar putea fi infirmată prin constatări concludente făcute în țara beneficiarului extern (Hotărîrea nr. 524/1976).

3. Este de principiu că între prevederile contractului de livrări pentru export și contractul comercial de vânzare internațională trebuie să fie o perfectă sincronizare cu privire la calitatea mărfurilor, termenele externe de livrare etc. Practica arbitrală a fost confruntată cu situații când beneficiarul din contractul intern, și vânzător în cel extern, nu a realizat corelarea necesară a prevederilor din cele două contracte.

Primul arbitru de stat, constatînd că reclamanta dintr-un dosar — întreprindere de comerț exterior — nu a realizat corelarea necesară în contractul încheiat cu o întreprindere producătoare de mărfuri destinate exportului, a reținut culpa întreprinderii reclamante, deoarece din probele administrate a rezultat că nu și-a îndeplinit în mod corespunzător obligațiile ce-i cădeau legal în sarcină (Decizia P.A.S. nr. 3299/1977).

4. Cu privire la data de la care începe să curgă termenul de prescripție o interesantă speță a fost publicată în Revista română de drept (nr. 2/1976), după care o reproducem în sinteză. Un furnizor intern a livrat către o firmă străină, în baza contractului comercial internațional de vânzare-cumpărare un lot de marfă necorespunzător. Într-o întreprindere de comerț exterior exportatoare a cerut arbitrajului de stat să oblige pe furnizor la plata bonificațiilor pe care le-a achitat cumpărătorului extern, solicitînd, totodată, repunerea în termenul legal de prescripție, față de faptul că pretențiile împotriva părții s-au putut concretiza numai la finalizarea tratativelor cu beneficiarul extern, prin protocolul din 20 decembrie 1973.

Prin hotărîrea nr. 4093/1974, Arbitrajul de Stat Central a respins acțiunea ca prescrisă; împotriva acestei hotărîri, reclamanta a formulat cerere de rearbitrare. Prin Decizia primului arbitru de stat nr. 2120/1975 cererea de rearbitrare a fost respinsă, cu motivarea ce urmează:

Pretențiile reclamantei pentru plata de daune echivalente cu bonificațiile achitate beneficiarului extern se prescriu în termen de 18 luni, potrivit art. 3 din Decretul nr. 167/1958. În aceste condiții, organul arbitral a reținut întemeiat că termenul de prescripție a început să curgă de la data la care reclamanta s-a înregistrat cu dauna în patrimoniul său, respectiv de la data reținerii de către partenerul extern, în 1970—1971, a unei părți din prețul produselor.

La data refuzului plății de către beneficiarul extern, exportatorul în cauză a cunoscut cu certitudine dauna, astfel că era în măsură și trebuia să formuleze acțiune împotriva părții pentru recuperarea daunelor. Or, reclamanta a introdus acțiune tardiv, la 18 ianuarie 1974, cu depășirea termenului legal de prescripție de 12 luni. Cererea de repunere în termen s-a respins întemeiat de către organul arbitral, întrucît pîrta nu justifică depășirea termenului de prescripție prin existența unor împrejurări de natură a face aplicabile prevederile art. 19 din Decretul nr. 167/1958. În speță, reclamanta și-a întemeiat cererea de repunere în termen pe faptul că dauna nu a fost certă, întrucît s-au încercat negocieri cu beneficiarul extern pentru reducerea acesteia.

Sustinerile formulate de întreprinderea de comerț exterior-reclamantă arătate mai sus și reiterate și în cererea de rearbitrare, nu sînt justificate, întrucît încercările de negociere cu beneficiarul extern — care constituiau o obligație pentru reclamantă — reerezintă o problemă distinctă care nu condiționează acționarea furnizorului intern pentru recuperarea daunelor cauzate prin livrări necorespunzătoare calitativ. Reclamanta — întreprinderea de comerț exportatoare —, avea obligația acționării în termen a pîrții, iar în situația în care partenerul extern ar fi acceptat să reducă o parte din daune, urma să-si restrîngă corespunzător pretențiile împotriva pîrții. Obiecțiunea acesteia, în sensul că pretențiile împotriva pîrții au devenit certe numai după încheierea cu partenerul extern a protocolului din 20 decembrie 1973 — dată în raport de care acțiunea și cererea de repunere în termen a fost formulată în termen de o lună, în condițiile art. 19 alin. 2 din Decretul nr. 167/1958 —, nu poate fi reținută.

Așa cum justificat a reținut organul arbitral, dauna suferită de petiționară, prin plata pretului mărfii către furnizorii interni și refuzul plății la extern a fost certă de

la data producerii ei, respectiv prin refuzul achitării de către partenerul extern, la data livrării, în anii 1970—1971, a unei părți din prețul produselor. Cunosciînd cu certitudine suma refuzată la plată de partenerul extern — pe temeiul unor reclamații —, exportatorul era în măsură la acea dată să-și formuleze pretențiile de dezdăunare față de furnizorul intern.

Este binecunoscut că practica arbitrală a admis repunerea în termen a întreprinderilor de comerț exterior în cazul în care consecințele legate de livrare, de produse necorespunzătoare calitativ nu s-au concretizat în patrimoniul acestora. În speță, însă, consecința îndeplinirii necorespunzătoare a obligațiilor asumate la extern s-a concretizat în patrimoniul exportatorului prin refuzul de către partenerul extern în anii 1970—1972 a unei părți din preț, iar tratativele ulterioare purtate cu beneficiarul extern nu aveau ca scop concretizarea daunelor, ci diminuarea lor, problemă care nu justifică depășirea termenului legal de prescripție.

5. Art. 79 din Legea contractelor economice consacră principiul potrivit căruia unitățile producătoare răspund pentru toate pagubele sau cheltuielile suportate de întreprinderile de comerț exterior ca urmare a unor pretenții formulate de partenerii străini și care sînt determinate de încălcarea obligațiilor asumate de aceste unități prin contract. Așa fiind, răspunderea unităților furnizoare urmează și în cazul în care nu au ambalat în mod corespunzător mărfurile livrate, a căror calitate inițială este de necontestat. În acest sens, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 168/1979, s-au reținut următoarele: Soluția de obligare a pîrții-furnizoare la suportarea contravalorii produselor constatate necorespunzătoare de către beneficiarul extern este temeinică și legală.

În adevăr, din actele de constatare încheiate de beneficiarul extern, rezultă că marfa livrată — produse ceramice de uz casnic — a ajuns în parte necorespunzătoare calitativ, fiind spartă, ciobită etc. Aceste degradări s-au produs ca urmare a unei ambalări defectuoase pentru parte din produse.

Ca urmare, întrucît, potrivit art. 7 din Legea nr. 1/1971, unitățile producătoare răspund de calitatea produselor livrate la export, arbitrajul temeinic și legal a antrenat răspunderea furnizoare pentru daunele cauzate prin ambalarea necorespunzătoare a mărfii.

Sustinerile petiționarei în sensul că din actele depuse în reexaminare, — certificatele de calitate — rezultă calitatea corespunzătoare a mărfii, nu este de natură să ducă la o altă soluție, întrucît, chiar dacă marfa a fost corespunzătoare la expediere, răspunderea furnizoare este antrenată pentru ambalarea ei necorespunzătoare, respectiv neasigurarea integrității mărfii pînă la destinație.

Dacă unitățile producătoare răspund și în asemenea situații pentru reclamațiile partenerilor externi, întreprinderile de comerț exterior au atribuții importante în ceea ce privește rezolvarea acestor reclamații.

În primul rînd, ele trebuie să utilizeze de toate posibilitățile pe care le au la dispoziție, în scopul verificării temeiniciei reclamației, pentru a se exclude eventualele pretenții ale partenerilor externi, care nu se află în legătură causală cu faptele imputabile unităților producătoare. În al doilea rînd, ele trebuie să se manifeste activ și eficient în cadrul rezolvării reclamațiilor, pentru alegerea modalității celei mai avantajoase atît pentru părțile în cauză, cît și pentru interesele economiei noastre naționale. În al treilea rînd, ele trebuie să furnizeze unității producătoare toate datele necesare, atît în ceea ce privește reclamația respectivă cît și cu privire la uzanțele comerciale în materie pentru ca aceasta — unitatea producătoare — să aibă o viziune corespunzătoare asupra elementelor decisive în tratarea reclamației. La rîndul lor, unitățile producătoare trebuie să dea dovadă de operativitate și simț de răspundere în rezolvarea reclamației. Un atare comportament este impus nu numai de necesitatea menținerii prestigiului comercial, dar și de imperativul limitării, pe cît posibil, a întinderii daunelor care formează obiectul reclamațiilor. De regulă, trecerea timpului are ca efect mărirea cuantumului daunelor.

dr. AL. DETESAN
Radu DEMETRESCU

Interpretarea clauzei FOB

Inserată în contractele de vânzare internațională, clauza FOB degravează pe expeditorul mărfurilor de obligația de a asigura transportul lor maritim, din portul de încărcare și pînă la destinație. Angajarea navei incumbă, în consecință cumpărătorului, care suportă costul respectiv, convenit cu armatorul.

Dacă în liniile sale generale semnificația arătată a acestei clauze contractuale este larg răspîndită în activitatea de comerț exterior, pot totuși exista, așa cum o relevă practica, deosebiri notabile în ce privește identificarea și delimitarea celorlalte obligații care revin vînzătorului sau de care răspunde cumpărătorul. Se știe, de pildă, că uzanțele comerciale americane cunosc un număr de șase variante ale clauzei FOB, care nu sînt identice între ele și nici întru totul similare cu înțelesul ce i-l atribuie regulile INCOTERMS.

De aici rezultă că inserarea pură și simplă a clauzei FOB într-un contract de vânzare internațională se învederează insuficientă, deoarece pot subsista neînțelegeri între părți, în măsura în care nu se precizează criteriile de interpretare neechivoce, utilizabile în caz de dubiu.

Termenul de referință la care se recurge de cele mai multe ori în scopul arătat îl constituie pe piața europeană regulile INCOTERMS, iar în raporturile comerciale dintre parteneri americani definițiile RAFTD. Contractul de vânzare internațională trebuie însă să cuprindă o specificare explicită în sensul că se completează cu semnificațiile codificate fie prin INCOTERMS, fie prin RAFTD.

În adevăr, fiind prin natura lor reguli facultative, ele devin aplicabile numai dacă părțile le adoptă explicit.

Uneori prevederile contractuale omit să precizeze modul de interpretare al clauzei FOB și se ajunge din această cauză la divergențe între vînzător și cumpărător. O asemenea situație s-a ivit în litigiul soluționat de C.A.B. prin hotărîrea nr. 93 din 27 martie 1978.

În acea speță, întrucît raporturile juridice se stabiliseră prin telegrame și scrisori, expediate din București și din Damasc (Siria), iar nu prin întocmirea unui înscris unic și cuprinzător de vânzare, lipsa oricărei indicații asupra regulilor de interpretare a clauzei FOB, stipulate de părți. În situația arătată, organul arbitral a înțeles să recurgă, spre a determina cît mai precis obligațiile vînzătorului și ale cumpărătorului, controversate în raporturile dintre părți, la regulile de interpretare INCOTERMS, așa cum s-a menționat în contextul hotărîrii nr. 93/1978, făcîndu-se efectiv aplicarea lor, de cîte ori ofereau rezolvarea căutată.

Procedul urmat de C.A.B. ni se pare judicios, deși motivarea hotărîrii nr. 93/1978 nu redă și argumentele de natură să-l fundamenteze.

În această privință, se poate presupune mai întîi că, potrivit opiniei organului arbitral, raporturile juridice litigioase erau guvernate în speță, pe fond, de legea română. Îndreptățirea acesteia de a se aplica — în lipsa oricărei alte situații contrare convenite de părți — decurgea din prevederile art. 35 din Codul comercial român. În adevăr, așa cum se admite în genere, în literatura de specialitate, contractul negociat prin corespondență, între parteneri aflați în țări diferite, se consideră încheiat la sediul ofertantului și anume în momentul cînd acesta a primit acceptarea de la cealaltă parte. Cum în speță, oferta provenea de la vînzătorul cu sediul în București, înseamnă că operațiunea de comerț exterior s-a perfectat pe teritoriul țării noastre. De aici rezultă consecința că i se aplică legea locului unde contractul a luat naștere din punct de vedere juridic, adică sistemul dreptului românesc.

Se poate apoi presupune că organul arbitral a avut în vedere, prin hotărîrea nr. 93/1978, dispozițiile art. 980 din Codul civil român, spre a-și justifica soluția pronunțată. Potrivit textului citat, clauzele îndoielnice se interpretează

în conformitate cu „obiceiul locului unde s-a încheiat contractul“.

Intrucît întreprinderile de comerț exterior române înserază — aproape fără excepție — în contractele pe care le încheie, o referire la regulile INCOTERMS, organul arbitral era în măsură să aprecieze că s-a constituit astfel un „obicei“ general și constant în practica românească. Pe baza raționamentului arătat s-a putut ajunge în final la aplicarea regulilor INCOTERMS, deși nespecificate ca atare de partenerii la operațiunea de vânzare litigioasă.

Desigur, problema de care ne-am ocupat ar putea fi discutată și sub un alt aspect. S-ar pune astfel chestiunea dacă regulile unificate INCOTERMS (sau altele de același gen) nu-și găsesc de la sine și în mod nemijlocit aplicarea în activitatea de comerț exterior, fără să fie nevoie ca în prealabil să identificăm legea care guvernează contractul în cauză și să constatăm totodată că aceasta autoriză folosirea uzanțelor comerciale ca mijloc de interpretare a voinței părților.

Sub noul aspect în discuție, ar fi de reținut că potrivit opiniei unor autori, asemenea uzanțe comerciale au o valoare normativă proprie, independent de orice legislație. În spiritul punctului de vedere la care ne referim, uzanțele comerciale și îndeosebi cele uniformizate sau codificate constituie o *Lex mercatoria universalis* și guvernează ca atare, nemijlocit, operațiunile de comerț exterior.

În speță, ce ne preocupă ar fi totuși dificil să credem — din moment ce nu există motivare în acest sens — că organul arbitral ar fi aplicat regulile INCOTERMS ca norme autonome, cu incidență imediată în raporturile juridice de comerț exterior. Considerăm, cu alte cuvinte, că hotărîrea arbitrală nr. 93/1978 a menținut, deși implicit, punctul de vedere tradițional, potrivit căruia uzanțele comerciale devin aplicabile, așa cum se susține în literatura română de specialitate, fie în temeiul voinței părților, fie în subsidiar în virtutea legii chemate să cîrmuiască contractul.

dr. O. CĂPAȚINĂ

vademecum

Strategii de marketing

(III), Analizînd în continuare strategiile de produs după clasificarea prezentată în numărul precedent al Suplimentului de relații financiar-valutare și comerciale internaționale vom începe prezentarea opțiunilor pe care le poate face producătorul-exportator în alegerea strategiei de produs după criteriul „stadiul de dezvoltare al cererii“ (primară sau selectivă).

Pentru produsele aflate în fabricație curentă posibilitățile alternative de acțiune pentru creșterea debușului sînt fie să găsească noi clienți care nu au mai cumpărat pînă în prezent produsul, fie să adopte o strategie „agresivă“ pentru diferențierea mărcii proprii, prin avantaje specifice pe care le oferă consumatorului, fie să abordeze ambele căi simultan.

Pentru produsele complet noi este necesar să se dezvolte cererea primară, cu importante eforturi de marketing pentru construcția pieței; imagine de produs, rețea de distribuție, persuasiune publicitară, protejînd prin marcă și brevet noul produs.

Un caz interesant de dezvoltare a cererii primare pentru un produs complet nou îl constituie introducerea televiziunii color. Importanța pe care firma Radio Corporation of America (RCA) a acordat-o campaniei de promovare a noului produs este dovedită de cheltuielile alocate campaniei de promovare — care pe o perioadă de 10 ani a însumat 130 milioane dolari — comparativ cu cheltuielile de dezvoltare a noului produs și de punere la punct a procesului de fabricație care a costat 40 milioane dolari.

Pentru noul produs — televizor color — nu existau decât consumatori potențiali, însă dacă se are în vedere existența posesorilor de aparate de televiziune alb-negru, atunci apare ca o strategie de selecție în cadrul segmentului general al posesorilor de televizoare, indiferent de tip. Desigur, că în practică, nu se poate face întotdeauna o distincție absolută între diferitele tipuri de strategii, ci ele sînt coroborate în atingerea obiectivelor.

Obiectivul strategic în cazul dat era depășirea rezistenței, frînei, în comportamentul de cumpărare pe care o provoca diferența substanțială de preț dintre aparatul color și alb-negru, convingerea consumatorului să-și procure un al doilea aparat de televiziune în locuință și convertirea celor ce nu posedau deloc aparate TV să-și cumpere direct aparat color.

În primii ani, vânzările au crescut foarte greu, (vezi tabelul). Exemplu — în 1955 s-au vîndut numai 20 000 de aparate TV color, în timp ce aparate alb-negru — 7,7 milioane de bucăți. În 1961 vânzările anuale de televizoare color erau de 147 000, iar televizoarele cu imagine alb-negru 6 milioane. Abia începînd cu anul 1965, valoarea totală a vânzărilor color de 959 milioane de dolari a depășit cifra vânzărilor alb-negru de 890 milioane dolari.

Tabelul nr. 1

Comparatie între vânzările de televizoare cu imagine alb-negru și color

An	Televizoare cu imagine în culori		Televizoare cu imagine alb-negru		Vinzările televizoarelor în culori raportate la vânzarea televizoarelor alb-negru	
	În mii de unități	milioane \$	În mii de unități	milioane \$	(1/3) (%)	(2/4) (%)
0	1	2	3	4	5	6
1955	20	10	7738	1068	x	1
1956	100	48	7351	934	1	5
1957	85	37	6388	831	1	4
1958	80	34	5051	686	2	5
1959	90	37	6278	806	1	5
1960	120	47	5707	750	2	6
1961	147	56	6153	757	2	7
1962	438	154	6358	841	7	18
1963	747	258	7019	828	11	31
1964	1404	488	8028	878	18	56
1965	2694	959	8409	890	32	108

x = sub 1%

Trebuie subliniat riscul enorm pe care și l-a asumat conducerea Radio Corporation of America, ca și greutatea întîmpinate, de exemplu: faptul că în zonele mai joase ale orașelor transmisia este mai slabă, deoarece undele erau întrerupte de clădirile înalte; cheltuielile de servicii mai ridicate decît pentru aparatele alb-negru și prețul de vânzare ce inițial era ridicat și descuraja consumatorii. Dacă în 1955 prețul aparatelor oferite de RCA era de 1 000 dolari/buc., în 1965 ele oscilau între 300—525 dolari/buc., deci o diferență considerabilă.

Reducerea în continuare a prețului a fost limitată de imposibilitatea extinderii fabricației corespunzător creșterii cererii, datorită capacității de producție limitată la tuburi.

Un impediment în dezvoltarea cererii primare a fost, de asemenea, numărul de programe color disponibile în acea perioadă. Prima stație de televiziune color, proprietate a RCA (National Broadcasting Company) și-a crescut continuu timpul difuzării, astfel că în 1967 ocupa în întregime prima parte a programului de seară.

Acest exemplu evidențiază sumele uriașe ce sînt riscate, problemele tehnologice dificile ce trebuie depășite și perioada îndelungată de timp în care s-au făcut continuu

eforturi de investiții pentru a dezvolta o nouă piață, în fază de cerere primară pentru un nou produs.

Implicit, poate că acest caz pledează în același timp pentru o strategie opusă, de așteptare pînă ce piața a fost dezvoltată, pe care se poate intra apoi cu un program de marketing ce vizează o cerere selectivă. În anumite împrejurări această din urmă strategie poate fi cea mai bună alternativă. În numărul viitor vom prezenta pe baza unui studiu de caz strategia de selecție ce vizează o întărire a poziției pe piață a întreprinderii sau menținerea segmentului controlat de una sau mai multe mărci proprii de produse deja introduse pe piață.

C. MIRCESCU

Marketing în acțiune

Introducerea pe piața vest-germană

(II). Un al doilea sector mare al cererii de consum îl constituie cel de dotare a gospodăriei, în fapt cel mai important capitol al cheltuielilor de consum, după cheltuielile alimentare, incluzînd cumpărări de: mobilă, covoare, mașini și aparate casnice, alte elemente de amenajarea interiorului.

Dezvoltarea cererii pentru această categorie de mărfuri (nealimentare) este influențată de: gradul de dotare al populației cu asemenea bunuri, de ritmul întemeierii de noi gospodării, influențat la rîndul său de ritmul creșterii demografice relativ lent, în R.F. Germania, și de ritmul de înlocuire al bunurilor. În ceea ce privește gradul de dotare al populației cu bunuri de folosință îndelungată acesta era în 1975 (calculat ca procent din 100 de gospodării cu venit mediu) următorul: aspiratoare de praaf (98%), mașini de spălat (96%), frigider (96%), aparate de radio (95%), aparate de fotografiat (95%), televizoare alb-negru (85%), autoturisme (68%), picupuri (66%), mașini de cusut (61%), magnetofone (52%), mașini de scris (46%), dulapuri congelator (45%), diaproiectoare (40%), mașini de cafea (35%) seturi de unelte (28%), grătare electrice (27%), roboți de bucătărie (25%), televizoare color (21%), mașini de călcat (15%), aparate de proiectie (13%), aparate de filmat (12%), mașini de spălat vase (5%).

În ceea ce privește cererea de mobilă, dacă în perioada imediat postbelică spațiul restrîns de locuit făcea ca cererea să fie preponderentă pentru garniturile simple de mobilă, începînd de la mijlocul anilor '50, cînd arhitectura locuințelor a început să se diversifice, crescînd spațiul de locuit al familiei, un interes crescînd s-a acordat living-ului, garniturilor de dormitor și bucătăriilor complete.

Astăzi, piața vest-germană de mobilă cunoaște un al treilea val, caracterizat prin atenția specifică acordată pieselor de mobilier adiționale, moderne și stil, la prețuri ridicate, destinate să umple spațiul disponibil din locuințe, să dea o impresie de bun gust și rafinament. În același timp trebuie avut în vedere segmentul populației ce își oferă luxul unei a doua rezidențe. Influența televizorului asupra locuinței a fost de transformare a salonului — utilizat înainte pentru ocazii și în week-end, într-o încăpere de locuit — living — în adevăratul sens al cuvîntului, pe care fiecare dorește să și-o mobilizeze cît mai confortabil. Arhitectonic această idee a fost preluată prin construcția caselor moderne cu un living-room foarte mare, comparativ cu dormitoarele și camerele de copii, mult restrîns.

În acest context mobila a devenit un simbol al statutului social, iar moda joacă un rol în creștere, în mobilarea locuinței. Calitatea design-ului devine un argument important în succesul vânzării, iar ritmul de înlocuire se intensifică. Efectul decorativ urmărit favorizează importul de piese ornamentale cu un evident specific național, exotic. Prezentarea mobilei se face prin magazine specializate ale re-

RELAȚII FINANCIAR-VALUTARE

prezentanților — pe țări furnizoare sau în studiouri de design, echivalentul în comerțul cu mobilă al boutique-ului din comerțul textile-încălțăminte.

În ceea ce privește amenajările interioare o atenție deosebită se acordă pardoselei, numită „cel de al 6-lea perete”. Sînt preferate soluții care oferă simultan calitatea și aspectul plăcut — în special parchet din lemn natur — și o ușoară întreținere. Atracție exercită încă în mod deosebit covoarele orientale, care practic sînt mai mult sau mai puțin originale, fapt ce a permis, de altfel, extinderea pieței pentru aceste produse.

Un bun succes înregistrează pe piață covoarele indiene datorită culorilor vii și modelelor similare celor berbere, care sînt adecvate concepției de decoratie modernă a casei. De remarcat, că foarte important este ca oferta pe piață să fie făcută pornind de la cunoașterea tendințelor și modei actuale în amenajarea locuinței în ansamblul său, pentru a planifica în consecință producția, în ce privește: dimensiunea covoarelor, designul, nuanțe coloristice. Oferta trebuie făcută diferențiat pentru diferite tipuri de locuințe și respectiv segmente de consumatori, depistînd operativ unde apar eventuale dezechilibre între ofertă și cerere, sau noi utilizări (exemplu: covorașe tari și rezistente pentru automobile).

În ceea ce privește bunurile electrocasnice piața nu este încă saturată pentru articole ca: dulapuri, congelator, mașini de călcat electrice, mașini de spălat vase. Caracteristicile cerute în general articolelor electrocasnice sînt: calitatea utilizării, performanțe, aspectul plăcut, calitatea prezențării-îndrumării, serviciile post-vinzare. Avînd în vedere producția indigenă de articole electrocasnice ca și importul din celelalte țări vest-europene se poate aprecia că piața acestor produse este puternic disputată. Poziția de out-seider față de vasta piață de produse industriale liberă de taxe vamale vest-europene accentuează dificultățile de pătrundere și asigurare a competitivității.

Faptul că circa 30% din populație își execută singură reparațiile și decorațiile interioare face să existe o largă piață pentru articole „do it yourself” — „să faci totul singur”. Spre exemplu, pentru vopsit în locuință și vopsitul mașinilor se utilizează de către acești bricoleuri 75% din producția internă de vopsea, pentru tapetarea locuinței cu mijloace proprii 60% din consumul de tapet și 25% din cheresteaua de utilizări casnice. Pentru procurarea de scule și materiale se cheltuiesc anual circa 2 miliarde mărci, fenomen explicat prin atracția tot mai largă pe care o exercită acest „hobby” și tarifele tot mai ridicate la servicii.

Previțiunile asupra comportamentului de consum al populației indică o creștere a cheltuielilor pentru mobilă, pardoseli, covoare și bunuri de folosință îndelungată, într-un ritm ce va depăși cu mult ritmul creșterii veniturilor. Un capitol foarte dinamic de cheltuieli îl va constitui în continuare cele referitoare la procurarea și întreținerea automobilului. În cadrul acestei grupe de cheltuieli, cele implicate de procurarea de noi automobile reprezintă în medie 35%, restul fiind cheltuielile de întreținere și reparații.

Creșteri importante se prevăd și la dotările cu bunuri pentru instruire și divertisment, respectiv radio și televizoare, picupuri și magnetofone, aparate de fotografiat și filmat, binocluri, echipament de camping și vîntătoare, cărți, jucării, opere de artă de toate genurile. Cererea pentru astfel de articole va crește aproape în același ritm cu cheltuielile legate de autoturismul personal, mai revede chiar decît cele destinate îngrijirii sănătății, procurării de medicamente și de alimente dietetice.

Strategia recomandată pentru penetrarea pe o astfel de piață saturată este în primul rînd cea de segmentare. Aceasta înseamnă că pornind de la tendința diversificării tot mai largi a ofertei și a preferințelor consumatorilor, exportatorul să se orienteze spre un segment de piață pe care oferta sa să aibă un „apel” cît mai direct pentru clienții săi, segment delimitat prin un anume mod de satisfacere a unei cereri de consum, printr-o anumită marcă.

Depistarea acestor grupuri cu obiceiuri și preferințe similare de consum presupune o cunoaștere detaliată, intimă a factorilor ce determină comportamentul de consum. Un

criteriu în descifrarea acestor necunoscute va fi desigur cel socio-demografic, delimitînd subiecții după: vîrstă, sex, instruire, ocupație și statut social, loc de rezidență, venituri, dotarea gospodăriei ș.a.

Spre exemplu, un muncitor, comparativ cu un funcționar cheltuiește mult mai mulți bani pe mîncare și băutură, structura cumpărăturilor sale include o hrană mai substanțială, cum ar fi carne și mezeluri, pește, untură de porc. Celălalt consumă mai mult lapte, unt, ouă, brînză etc. Deoseblri se manifestă și în dotarea cu bunuri de divertisment. Spre exemplu, familiile de muncitori au un grad mai mare de dotare cu televizoare, în timp ce funcționarii posedă mai multe aparate de fotografiat, de filmat, magnetofone și picupuri.

Un segment bine conturat al pieței îl constituie copiii. Se poate spune că ei sînt un factor important pe piață, în medie cheltuindu-se peste 1000 de mărci, pentru fiecare copil în primul an de viață. De aceea, în fiecare magazin universal există sectoare specializate „Totul pentru noi născuți” sau de jucării. O strategie de export axată pe unul sau mai multe tipologii de consum are mult mai multe șanse de succes decît o abordare nediferențiată, globală.

I. G.

Proiecte de dezvoltare

Grecia va utiliza un împrumut de 25 milioane de dolari obținut de la Banca Mondială pentru a finanța un proiect de dezvoltare forestieră integrată, ce va contribui la triplarea volumului anual al exploatării industriale a lemnului în jumătatea de vest a țării.

Malaysia a obținut un împrumut de 31 milioane de dolari de la Banca Mondială. Împrumut necesar finanțării celui de-al doilea mare proiect de irigații al său. Noul sistem de irigații va fi construit în zona Muda, el venind în sprijinul a peste 60 000 cultivatori de orez.

Argentina va folosi un împrumut de 96 milioane de dolari acordat de Banca Mondială pentru îmbunătățirea rețelei sale feroviare. Proiectul vizează atât modernizarea liniilor ferate și a echipamentului cît și consolidarea gestionării căilor ferate argentinienne.

Nigeria va primi un împrumut de 31 milioane de dolari de la Banca Mondială pentru un nou proiect de reîmpădurire. Proiectul cuprinde plantații de gmeline în statele Ondo și Ogun, ea și realizarea unei plantații experimentale de pin tropical și de eucalipt în statul Anambra.

Iugoslavia va împrumuta 148 milioane dolari pentru cel de-al zecelea proiect rutier al său finanțat cu ajutorul Băncii Mondiale. Noul proiect va permite ameliorarea comunicațiilor și reducerea costului transporturilor în cinci republici și regiuni ale țării.

Brazilia va realiza un proiect de aducțiune a apei și de asanare cu ajutorul unui împrumut de la Banca Mondială în valoare de 100 milioane de dolari. Proiectul va asigura aprovizionarea cu apă a 2,3 milioane persoane și furnizarea de servicii de asanare pentru 1,2 milioane persoane în statele Bahia, Ceara și Pernambuco din nord-estul Braziliei.

Redactor coordonator :
dr. Ioan GEORGESCU

contract economic

Recepția produselor provenite din import

În cadrul recepției produselor provenite din import, constatarea lipsurilor cantitative-calitative trebuie făcută în condiții care să asigure posibilitatea de a recupera de la furnizorii străini valoarea acelor lipsuri. Îndeplinirea acestei cerințe este reclamată de interesele economiei naționale care sînt lezate dacă valoarea în valută a lipsurilor la care ne referim nu poate fi obținută de la partenerii externi din cauza neîncheierii corespunzătoare a actelor de constatare.

În acest sens, prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1117/1978, s-a reținut că recepția produselor din import se impune a fi efectuată în condiții de opozabilitate față de furnizorul străin. Contrar, nu se poate recupera de la acesta valoarea aferentă lipsurilor cantitative constatate. Prin urmare, sînt neintemeiate pretențiile unității beneficiare care a preluat de la cărașul produse provenite din import fără obiecțiuni și a încheiat actul de constatare a lipsurilor cantitative după 4 zile de la primirea produselor în depozit. Unitatea beneficiară în culpă pentru neîncheierea actelor de constatare opozabile furnizorului străin este răspunzătoare de daunele cauzate economiei naționale prin imposibilitatea recuperării valorii lipsurilor cantitative de la acel furnizor.

În majoritatea cazurilor, pentru dovedirea lipsurilor cantitative, în condiții de opozabilitate față de partenerul străin, actul de constatare trebuie să fie încheiat cu participarea căii ferate. Datorită acestui fapt, procesele verbale încheiate cu participarea delegaților neutri, dar fără prezența căii ferate nu pot fi folosite, de regulă, cu succes pentru recuperarea daunelor la extern.

Datorită acestui fapt, cărașul care nu încheie actele de constatare prevăzute de reglementările aplicabile contractului de transport în trafic internațional — deși i s-a cerut încheierea unor asemenea acte — își poate vedea angajată răspunderea patrimonială.

Dreptul de a obține despăgubirile cuvenite aparține unității socialiste care, potrivit reglementării aplicabile, are calitatea de a introduce reclamația administrativă. Este vorba de unitatea care figurează ca destinatară în scrisoarea de trăsură. Deci, această unitate, indiferent de poziția sa în structura raporturilor juridice stabilite pentru realizarea importului, are obligația de a valorifica dreptul la dezdăunare față de calea ferată. Așa cum s-a reținut prin Decizia primului arbitru de stat nr. 1229/1978, prejudiciul datorat nevalorificării acestui drept se suportă de către unitatea care, deși a avut calitatea, nu a introdus reclamație la calea ferată. Soluția adoptată este conformă cu necesitatea localizării prejudiciului în patrimoniul unității în culpă și este de natură să stimuleze această unitate în direcția unei comportări mai diligente în viitor.

Încheierea actului de constatare cu participarea delegatului căii ferate pune problema termenului pînă la care nu se începe descărcarea vagoanelor întrucît se așteaptă prezentarea delegatului invitat la constatare. Această problemă are unele consecințe concrete dintre care ne vom referi, în continuare, numai la dreptul căii ferate de a percepe taxe de locații pentru nerespectarea termenului liber tarifar de descărcare a vagoanelor în situația dată.

Avînd a se pronunța într-un litigiu privind plata taxelor de locații survenite la vagoane încărcate cu produse din import la care s-au constatat lipsuri cantitative, primul arbitru de stat, prin Decizia nr. 3049/1979, a reținut următoarele:

Potrivit art. 45 din Convenția C.I.M. și art. 16 din Convenția S.M.G.S., constatarea pierderii totale și parțiale sau avarierea mărfii se face prin proces-verbal încheiat de calea ferată.

Drept urmare, destinatarul are obligația invitării cărașului la verificare și constatarea lipsurilor, dar în situația în care acesta nu se prezintă fără întîrziere, cum prevăd dispozițiile legale suscitade, iar destinatarul, din acest motiv, nu descarcă vagoanele în termen, se pune problema perioadei pe care se pot percepe de către calea ferată, taxele de locații.

Întrucît prevederile legale menționate nu reglementează termenele în care delegatul cărașului trebuie să se prezinte la constatarea lipsurilor, s-a recurs la unele dispoziții legale incidente.

„Singurul text care cuprinde o reglementare referitoare la termenele în care părțile interesate trebuie să se prezinte pentru încheierea unui act de constatare, în faza în discuție, este art. 60 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959.

Conform acestei dispoziții legale, beneficiarul-destinatar trebuie să aștepte pe delegatul furnizoarei sau expeditorului timp de 24 de ore dacă acesta se află în aceeași localitate. Dacă delegatul menționat nu se prezintă în acest termen, destinatarul va chema, potrivit textului, unul din organele prevăzute de art. 70 (delegat neutru) și atunci cînd e cazul și pe delegatul cărașului din localitate și va proceda, cu participarea acestora, la verificarea mărfurilor permise.

Pentru această ultimă situație, art. 60 nu are o prevedere expresă referitoare la termenul în care delegatul neutru și cel al cărașului trebuie să se prezinte, însă faptul că aceștia se află în aceeași localitate cu beneficiarul, este firesc să se considere că acest termen este de 24 ore.

Ca urmare, în situația în care delegatul cărașului nu se prezintă la constatare, destinatarul are obligația descărcării vagoanelor — nefiind admisibilă imobilizarea acestora pe perioade mai importante — iar în cazul în care este păgubită, prin neadmiterea reclamațiilor la extern în lipsa procesului verbal comercial, va avea posibilitatea acționării cărașului pentru recuperarea daunelor.

Față de cele de mai sus, soluția pronunțată în speță prin care s-a reținut că destinatarul este exonerată de plata taxelor de locații numai pentru o perioadă de 24 ore este temeinică și legală.

Considerăm că soluția promovată îmbină, în mod armonios, necesitatea încheierii unor acte de constatare opozabile partenerilor externi cu nevoia de a nu se prelungi, în mod nejustificat, imobilizarea vagoanelor puse la dispoziție pentru descărcare.

H. MATEI

Aspecte privind analizarea și confirmarea cazurilor de forță majoră

Potrivit art. 46 alin. 2 din Legea nr. 71/1969, modificată și completată prin Legea nr. 3/1979, cazurile de forță majoră se analizează și se confirmă de către C.S.P., pentru produsele ale căror balante se aprobă prin planul național unic de dezvoltare economico-socială și de către M.A.T.M.C.G.F.F., pentru produsele ce fac obiectul celorlalte balanțe.

Legea lasă în afara unei reglementări speciale, analiza și confirmarea cazurilor de forță majoră care au determinat neexecutarea obligațiilor contractuale privind livrarea produselor pentru care nu se elaborează balanțe materiale, precum și a obligațiilor din contractele de prestări de servicii și de executare de lucrări. Considerăm și plecăm de la premisa că lipsa unei norme legale care să reglementeze analiza și confirmarea cazurilor de forță majoră și în celelalte situații arătate mai sus nu poate

constitui o omisiune a legii, o lacună a actului normativ, ci dimpotrivă o manifestare expresă a interesului deosebit arătat de legiuitor executării întocmai și la termen a livrărilor de produse pentru care se elaborează balanțe materiale, motiv pentru care — în aceste cazuri, dar numai în acestea — a sustras dreptul organului arbitral care soluționează litigiul, de apreciere a forței majore.

În toate celelalte situații cazul de forță majoră se dovedește cu mijloacele de probațiune din dreptul comun și se apreciază de organul arbitral competent în fața căruia se dezbate litigiul. O asemenea concluzie este conformă prevederilor art. 97 din Legea nr. 71/1969, potrivit cărora dispozițiile sale se completează cu normele Codului civil în măsura în care nu sînt potrivnice legii respective sau naturii raporturilor contractuale dintre unitățile socialiste de stat.

A susține un alt punct de vedere ar însemna a extinde prevederea legală în domenii pe care actul normativ nu le-a vizat și totodată a admite că organe administrative cărora legea lor organică și nici legea de față nu le conferă dreptul de a săvîrși acte sau fapte juridice, pot totuși săvîrși asemenea acte sau fapte fără a avea vreun temei legal. De pildă, nu vedem posibil ca M.A.T.M.C.G.F.F. să analizeze și să confirme un caz de forță majoră în situația cînd un contract de transport sau unul de antrepriză nu au fost executate, întrucît o asemenea operațiune excede competența sa și s-ar încălea principiul specialității persoanelor juridice. Este de principiu că actele săvîrșite cu încălcarea acestui principiu sînt lovite de nulitate.

dr. C. JORNESCU

Organizare

Darea în gospodărire a unor unități prestatoare de servicii pentru populație

Prin Decretul Consiliului de Stat nr. 101/1980 s-au reglementat condițiile în care unități prestatoare de servicii pot fi încredințate în gospodărire și gestiune unor persoane fizice, de către întreprinderile sau cooperativele care le dețin. Decretul a fost emis pentru reglementarea măsurilor privind organizarea unor activități de prestări de servicii în condițiile retribuiri pe bază de cotă-parte din încasări, aprobate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. în ședința din 5 februarie 1980.

Potrivit noii reglementări, darea în gospodărire și gestiune a unor unități prestatoare de servicii pentru populație se face pe bază de contract, încheiat între întreprindere sau cooperativă, după caz, și persoanele care le preiau. În cele ce urmează ne vom ocupa de condițiile specifice referitoare la încheierea contractului, după care vom aborda problema naturii juridice și a efectelor acestuia.

1. Condițiile specifice privind încheierea contractului pentru gospodărire și gestiunea unor unități prestatoare de servicii.

În afara condițiilor generale de încheiere a contractelor, referitoare la capacitatea părților, la consimțămîntul acestora, la obiectul și cauza obligațiilor contractuale, în cazul contractului de dare în gospodărire și gestiune a unor unități specializate în prestări de servicii pentru populație intervin unele condiții specifice, de care depinde legalitatea acestuia, și anume:

a) stabilirea prealabilă a unității care poate fi dată în gospodărire și gestiune, de către comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, uniunile județene ale cooperativei meșteșugărești sau ale cooperativei de consum precum și, după caz, de către alte organe care au în subordine întreprinderi de prestări de servicii.

În scopul determinării unității, organele menționate sînt obligate să țină seamă de următoarele criterii:

— unitatea să aibă un volum redus de activitate și să fie încadrată cu 1—3 lucrători;

— obiectul de activitate al unității să se încadreze în nomenclatorul de activități aprobat prin anexa nr. 1 la decret; în cuprinsul nomenclatorului sînt prevăzute atît activități de prestări de servicii stricto sensu — cizmărie, croitorie, tricotaie, curățătorie, marochinărie etc. — cit și unele activități asimilate prestațiilor de servicii, cum sînt prestațiile specifice bufetelor, birturilor, bodegilor etc.; este de menționat, însă, că la propunerea organelor interesate, Consiliul pentru coordonarea și îndrumarea activității de aprovizionare și prestare de servicii către populație, împreună cu Ministerul Finanțelor, vor putea stabili și alte activități decît cele din nomenclator, în cadrul cărora să se nominalizeze unități care să poată fi încredințate spre gospodărire și gestiune unor persoane fizice; în acest caz, deci, prealabil determinării unității este stabilirea domeniului de activitate;

b) persoanele care încheie contractul pentru gospodărire și gestiunea unității să aibă domiciliul în localitatea unde funcționează acea unitate, cu excepția cabanelor izolate și a popasurilor turistice care pot fi preluate și de către persoane cu domiciliul în localități apropiate;

c) contractul să se încheie cu respectarea prevederilor stabilite prin contracte cadru, elaborate de ministerele și celelalte organe centrale coordonatoare ale activităților respective; dispozițiile din contractul cadru sînt obligatorii pentru părți, ceea ce înseamnă că trebuie să le respecte nu numai la încheierea contractului de gospodărire și gestiune a unității, ci și după aceea, modificînd corespunzător contractul pe care l-au încheiat în cazul în care contractul cadru a fost modificat de către organele elaboratoare competente;

d) contractul pentru gospodărire și gestiunea unității să fie aprobat de organul de conducere colectivă al întreprinderii sau cooperativei; anual, părțile au obligația să stabilească volumul activității, precum și volumul total al veniturilor și al cheltuielilor, adaptînd în mod corespunzător contractul prin acte adiționale care, de asemenea, se supun aprobării organelor de conducere colectivă ale întreprinderii sau cooperativei contractante.

Neîndeplinirea condițiilor specifice menționate mai sus are ca efect nulitatea contractului de gospodărire și gestiune a unității. Sancțiunea nulității este consecința faptului că aceste condiții afectează legalitatea contractului în suși, mai exact a unor elemente de bază ale acestuia. Astfel, stabilirea prealabilă, în condițiile legii, a unității ce urmează să fie dată în gospodărire și gestiune, condiționează caracterul licit al obiectului contractului. De aceea, darea în gospodărire și gestiune a altei unități decît cea stabilită potrivit legii are ca efect nulitatea contractului astfel încheiat, datorită caracterului ilicit al obiectului. Desigur, însă, cauza nulității poate fi înlăturată și astfel, retroactiv, contractul validat, prin aprobarea, de către organul competent, a dării în gospodărire și gestiune a unității respective înainte de a se fi pronunțat nulitatea de către organul competent.

De asemenea este lovit de nulitate contractul cu o persoană ce nu domiciliază în localitatea unde funcționează unitatea. Cerința ca persoana contractantă să domicilieze în localitatea unde funcționează unitatea preluată în gospodărire și gestiune constituie o condiție „întuitu persone”, întrucît privește o calitate a persoanei fizice contractante; de aceea lipsa domiciliului reprezintă nu numai un impediment la încheierea contractului, dar întreprinderea sau cooperativa contractantă vor putea invoca nulitatea acestuia chiar dacă lipsa domiciliului în localitatea unde funcționează unitatea a apărut ulterior, după ce contractul a fost încheiat, sancțiunea intervenind de la data lipsei.

Încălcarea unei prevederi a contractului cadru atrage nulitatea clauzei contractuale derogatorii. Desigur nu sînt în discuție cazurile în care însăși prevederea contractului cadru permite părților să adopte o soluție contrară. În această ipoteză ea este o măsură cu caracter dispozitiv, suppletiv. Dacă însă această prevedere are caracter imperativ, întrucît potrivit art. 15 contractul cadru este obligatoriu pentru părți, rezultă că prin contractul încheiat pentru

darea în gospodărire și gestiune a unității nu se va putea adopta o altă soluție decât aceea instituită de contractul cadru. Fiind obligatorie, regula stabilită de contractul cadru face „de drept” parte din contractul încheiat de părți. De aceea nulitatea clauzei contrare este însoțită, în mod necesar, de înlocuirea clauzei nule cu prevederea corespunzătoare din contractul cadru. Desigur, părțile vor putea ele însele modifica contractul în această ipoteză, sau, dacă una din părți nu este de acord cu această prevedere, ea va putea cere rezilierea contractului.

Condiția aprobării de către organul de conducere colectivă al întreprinderii sau cooperativei afectează perfectarea și intrarea în vigoare a acestuia. În vederea aprobării contractul trebuie negociat și semnat de către părți. Simplu acord de voință nu este însă suficient pentru perfectarea contractului. Cerința aprobării acestuia de către organul de conducere colectivă este „ad solemnitatem”, întrucât condiționează însăși valabilitatea contractului. Cu alte cuvinte numai cu condiția aprobării de către organul de conducere colectivă și în forma în care a fost aprobat contractul leagă părțile, poate fi executat, are existență legală. Formarea și deci existența contractului depind nu numai de acordul părților, materializat prin semnarea contractului de către întreprindere sau cooperativă și de către persoana care urmează să ia în primire unitatea. În plus, formarea și existența contractului de gospodărire și gestiune a unității depinde și de aprobarea organului de conducere colectivă al întreprinderii sau cooperativei. Este deci un contract solemn, nu simplul consensual, așa încît neîndeplinirea acestei cerințe are ca efect nulitatea sa absolută. Desigur, însă, că oricând va fi dată, aprobarea înlătură cauza nulității.

În cazul în care cu ocazia aprobării organul de conducere colectivă solicită introducerea unor modificări în contract există două posibilități: fie părțile de comun acord înseamnă în contract modificările solicitate și astfel acesta se consideră perfectat; fie părțile nu cad de acord asupra modificării contractului și atunci acesta se consideră ca și cum nu ar fi fost încheiat. Desigur părțile vor putea eventual formula alte propuneri și supune din nou contractul spre aprobare. Esențial este, însă, că numai în forma aprobată contractul este valabil. În mod corespunzător orice act de modificare a contractului de către părți își produce efectele numai cu condiția să fie aprobat de către organul de conducere colectivă. Pentru identitate de rațiune, aceeași este soluția și în ce privește actele adiționale la contract, prin care părțile stabilesc anual volumul activității, precum și volumul total al veniturilor și cheltuielilor. Potrivit art. 4 alin. 2 și aceste acte adiționale trebuie aprobate de organele de conducere colectivă, iar în lipsa aprobării executarea a însăși contractului este suspendată, întrucât prin actele respective se concretizează obligațiile contractuale, îndeosebi obligațiile bănești față de întreprindere sau cooperativă contractantă, ale persoanelor ce au preluat unitatea.

2. Natura juridică și efectele contractului de gospodărire și gestiune a unor unități prestatoare de servicii

Contractul de gospodărire și gestiune a unor unități prestatoare de servicii către populație este de drept civil. Această caracterizare rezultă din însăși efectele contractului, care împrumută de la regimul contractului de muncă, cu care se învecinează, numai unele aspecte: vechimea în muncă și specialitatea pe timpul lucrat în unitatea preluată și gestiune (art. 6 alin. ultim), constituirea garanției în numerar și a garanției suplimentare, în condițiile Legii nr. 22/1969 (art. 5 lit. h), precum și procedura de soluționare a litigiilor legate de răspunderea patrimonială pentru pagubele aduse cooperativei sau întreprinderii contractante (art. 12). De asemenea, obiectul contractului îl constituie gospodărirea și gestiunea unității, nu prestația de muncă, ca în cazul contractului de muncă. Rezultă, deci, că prin încheierea contractului de gospodărire și gestiune unității persoanele fizice contractante sînt încadrate în muncă prin efectul unui contract de drept civil și că deci pe data încheierii contractului, în cazul în care persoanele respective erau încadrate în muncă pe baza unui contract de muncă, acesta încetează. Dintre motivele de desfacere, singurul compa-

tibil cu noul contract este acordul părților. Într-adevăr, din moment ce contractul de gospodărire și gestiune se încheie prin acordul părților, desfacerea contractului de muncă anterior nu poate fi decât tot pe baza acestui acord.

Fiind un contract de drept civil, condițiile de desfacere sau de modificare, ca și celelalte elemente ce caracterizează regimul raporturilor contractuale se stabilesc prin însăși contractul încheiat, desigur cu respectarea prevederilor referitoare la drepturile și obligațiile părților din Decretul nr. 101/1980, cit și a celor stabilite prin contractele cadru, instituite potrivit art. 15 din decret. Contractul este „întuitu persoane” întrucît el se încheie în considerarea pregătirii și calificării persoanelor care au preluat unitatea în gospodărire și gestiune, așa încît nu poate fi cedat sau transmis prin succesiune și încetează „de drept” prin moartea sau dispariția persoanei fizice contractante.

Contractul pentru gospodărirea și gestiunea unor unități prestatoare de servicii pentru populație este „sui generis”, original, atipic. Prin conținutul său el nu poate fi inclus în una din categoriile obișnuite de contracte, întrucît împrumută numeroase aspecte specifice unor tipuri diferite de contracte. Originalitatea sa constă tocmai în reunirea și interdependența unor obligații eterogene, în modul în care acestea se îmbină, asigurând o construcție juridică unitară. Astfel, după cum s-a arătat, contractul prezintă unele caracteristici ale contractului de muncă. În același timp, însă, deoarece bunurile încredințate spre gestiune rămîn în administrarea întreprinderii sau proprietatea cooperativei, după caz, raporturile dintre părți sînt de mandat, persoanele care au preluat unitatea fiind obligate să asigure realizarea activităților prevăzute în contract, cu respectarea regulilor specifice desfășurării acestor activități (art. 5 lit. a și f) și să țină un registru de evidență stabilit de organele centrale sau locale cu avizul Ministerului Finanțelor (art. 5 lit. e), iar întreprinderea sau cooperativă trebuie să controleze îndeplinirea obligațiilor asumate de persoanele respective (art. 5 alin. penultim). Sub alt aspect, unele efecte ale contractului se aseamănă cu acelea ale concesiunii; astfel persoanele ce au preluat unitatea beneficiază de fondurile fixe și obiectele de inventar puse la dispoziție (art. 6 lit. b) și sînt obligate să plătească întreprinderii sau cooperativei regia, uzura fondurilor primite, impozitul pe circulația mărfurilor, beneficiul etc. (art. 5 lit. d), fiind în schimb în drept să rețină cota parte din încasări, determinată ca diferență între sumele încasate și plățile efectuate, aferente activității desfășurate (art. 6 lit. a); de asemenea, persoanele respective se bucură de un anumit grad de autonomie, ce rezultă din dreptul de a-și stabili, cu respectarea Legii, programul de lucru, în funcție de cerințele populației, de a se aproviziona direct, pe plan local, de la unitățile comerțului socialist sau producători, precum și de a folosi, cu acordul întreprinderii sau cooperativei, utilaje sau scule proprietate personală (art. 6 lit. c, e, f). Desigur, însă, încheierea contractului nu are semnificația unei concesiuni. Contractul, după cum s-a arătat, este „întuitu persoane”, nu creează un drept real, iar întreprinderea sau cooperativă sînt direct interesate în bunul mers al activității, pe care o controlează periodic, o îndrumă, iar în anumite condiții pot chiar să o crediteze, pe calea creditului comercial, prin aprovizionarea unității cu mărfuri, materiale sau piese de schimb livrate cu condiția plății pe măsura încasărilor (art. 6 lit. d). Dacă la aceasta se adaugă și faptul că între părți intervin și raporturi specifice contractului de închiriere, în legătură cu localul pus la dispoziție, rezultă cu prisosință diversitatea raporturilor implicate în construcția juridică a contractului de gospodărire și gestiune a unității. Dealtfel este o caracteristică generală a noilor tipuri de contracte specifice societății contemporane (cum este contractul de leasing, de know-how, de cooperare în producție, de cooperare tehnică-științifică etc.) imbinarea unor procedee tehnice specifice unor contracte diferite, în cadrul unei construcții juridice unitare ce rezultă din interdependența acestor procedee.

În încheierea acestei scurte prezentări a contractului de gospodărire și gestiune a unor unități prestatoare de servicii pentru populație mai este necesar să subliniem două aspecte. În discuție sînt prevederile art. 6 lit. g potrivit

căroro persoanele ce au preluat unitatea beneficiază de pensie și celelalte drepturi de asigurări sociale, în condițiile ce se aplică pentru meșteșugarii cu ateliere proprii. De asemenea, sînt de menționat și prevederile art. 10, potrivit cărora contractul se poate încheia și cu anumite categorii de pensionari și anume :

a) persoanele care beneficiază de pensie pentru munca depusă și limită de vîrstă, cu condiția să fi împlinit vîrsta la care unitățile pot cere pensionarea (57 de ani femeile și 62 de ani bărbații, potrivit art. 3 din Legea nr. 3/1977 dacă vîrsta nu este diferită, în funcție de condițiile de muncă sau de specificul anumitor profesii, situație în care se aplică prevederile corespunzătoare acestor cazuri de excepție) ;

b) pensionarii invalizi și accidentații de război ;

c) pensionarii de invaliditate de gradul I și II.

Pensionarii cu care s-a încheiat contractul au dreptul să cumuleze pensia, inclusiv pensia suplimentară, deci pensia integrală, cu veniturile obținute din activitatea desfășurată.

Din cele arătate rezultă că, potrivit legii, contractul nu se poate încheia cu un pensionar de gradul III de invaliditate, astfel încît dacă totuși un asemenea contract s-ar încheia, persoana respectivă nu ar putea fi considerată ca fiind încadrată în muncă în condițiile cerute de lege pentru a primi pensie de invaliditate.

De asemenea, contractul nu s-ar putea încheia cu un pensionar care nu a împlinit vîrsta la care unitatea poate cere pensionarea. Dacă totuși un asemenea contract s-a încheiat, considerăm că prin efectul său, potrivit art. 6 din Legea nr. 3/1977, persoana respectivă nu mai beneficiază de pensie, desigur pînă la împlinirea vîrstei la care unitățile pot cere pensionarea.

dr. Mihai CONSTANTINESCU
Consiliul Legislativ

transporturi

Precizări privind lipsurile cantitative constatate la destinație

În legătură cu lipsurile cantitative care se constată la destinație se pune, uneori, problema părții care urmează să suporte diferența datorată scăderii naturale a greutății produselor în timpul transportului.

Potrivit art. 43 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959, „pentru mărfurile care din cauza anumitor însușiri proprii sînt supuse pierderii din greutate în timpul transportului, cărăușul răspunde numai pentru partea de lipsă din greutate care depășește procentele de pierdere prevăzute în actele normative în vigoare referitoare la transporturi.

În ceea ce privește transporturile pe calea ferată, sediul materiei îl constituie Regulamentul de transport C.F.R. care — în art. 76 — prevede următoarele :

„1. Pentru mărfurile care, din cauza naturii lor particulare, suferă în general o pierdere de greutate prin simplul fapt al transportului, calea ferată nu răspunde de lipsuri decât dacă ele depășesc toleranțele arătate mai jos :

a) doi la sută din greutate pentru mărfurile lichide sau predate în stare umedă cum și pentru mărfurile următoare, oricare ar fi distanța parcursă :

lemn de reglise, lemn, coarne și copite, coame (păr de piei, rămășițe de piei, coaje, frunze proaspete de tutun, fructe uscate sau opărite, grăsimi, hamei, lînă, legume proaspete, chit, asfalt proaspăt, oase întregi sau măcinate, piei, pește uscat, rădăcini, săpunuri și uleiuri compacte (solide), sare, păr de porc, tutun tăiat, șgirciuri de animale ;

b) unu la sută pentru toate celelalte mărfuri uscate.

2. Restricțiile relative la responsabilitate prevăzute la pct. 1 al acestui articol nu pot fi invocate dacă se dovedește după împrejurările de fapt că pierderea nu rezultă din cauzele care justifică toleranța.

3. În cazul cînd mai multe colete sînt transportate cu o singură scrisoare de trăsură, toleranța se calculează pentru fiecare colet, cînd greutatea lui s-a specificat la predare, pe scrisoarea de trăsură separat pentru fiecare colet.

4. În caz de pierdere totală a mărfii la calculul despăgubirii nu se face nici o scădere pentru pierderea de greutate în timpul transportului“.

Dispozițiile privind toleranțele legale se aplică, așa cum rezultă din cele de mai sus, la greutatea mărfii, iar nu la greutatea propriu-zisă a mijlocului de transport.

De asemenea, ele pot fi invocate în scopul exonerării de răspundere a cărăușului numai în legătură cu mărfurile care, prin natura lor, sînt susceptibile să piardă din greutate în timpul transportului. Astfel, de pildă, toleranțele amintite nu sînt aplicabile în cazul utilajelor, al laminatelor și al prefabricatelor din beton.

Toleranțele la care ne referim sînt stabilite în favoarea cărăușului. Prin urmare, ele nu sînt aplicabile în raportul furnizor-beneficiar. În cadrul acestui raport problema suportării diferențelor este rezolvată prin stabilirea momentului transmiterii riscurilor de la furnizor la beneficiar.

În sfîrșit, nici cărăușul nu se poate prevala de asemenea toleranțe dacă se dovedește că lipsa cantitativă constatată la destinație se datorează unei cauze ce nu are nici o legătură cu natura mărfurilor. În acest sens, art. 46 din Regulamentul aprobat prin H.C.M. nr. 941/1959 prevede că „limitarea răspunderii în procentele la care se referă art. 43 nu se aplică dacă se face dovada că lipsa de greutate nu s-a produs din cauza pierderii naturale. Sarcina probei revine celui care reclamă“.

Lipsa unuia dintre plumbii aplicați în stația de expediție, constituie, neîndoielnic, o împrejurare care reclamă învinirea delegatului cărăușului la constatarea diferențelor cantitative la destinație, conform art. 36 din regulamentul amintit.

În cazul neprezentării delegatului cărăușului invitat la constatare, actul de constatare încheiat cu participarea delegatului unei terțe unități socialiste neinteresate va fi opozabil cărăușului.

În ceea ce privește partea care este ținută să suporte valoarea aferentă diferențelor cantitative constatate în minus la destinație, rezolvarea este în funcție de împrejurările concrete ale fiecărei cauze, adică soluția diferă de la caz la caz, în raport cu ansamblul dovezilor privind livrarea respectivă.

Prin cele de mai sus am răspuns și întrebărilor formulate de tov. V. Brassat — Iași

I. ICZKOVITS

practică judecătorească

STABILIREA DAUNELOR

Deși Decizia secției civile nr. 741/1978 a Tribunalului Suprem soluționează un proces civil între persoane fizice, totuși pentru faptul că se referă la valoarea pagubelor în cazul avarierii unui automobil și pentru că aduce unele elemente și precizări utile și compartimentelor juridice ale unităților socialiste, relevăm în continuare modul în care s-a stabilit prejudiciul suferit de proprietarii autovehiculului.

După ce se stabilește cît mai real posibil valoarea bunului prin scăderea uzurii avute pînă la data accidentului, despăgubirile ce se vor acorda ca urmare a accidentării vor reprezenta nu numai contravaloarea reparațiilor făcute, ci și devalorizarea bunului, prin reducerea duratei de funcționare, scăderea calității subansamblurilor și a siguranței în exploatare, micșorarea confortului, afectarea etanșeității și a aspectului exterior.

DELIMITAREA COMPETENȚEI ARBITRAJULUI DE STAT DE ACEEA A INSTANȚELOR DE JUDECĂTĂ

Pornind de la prevederile Legii nr. 5/1954 privind organizarea și funcționarea arbitrajului de stat, Secția civilă a Tribunalului Suprem, prin Decizia nr. 830/1978 a statuat că soluționarea cererilor privind pretenții între unitățile socialiste aparține Arbitrajului de Stat Central, ele neputând fi examinate de către instanțele judecătorești nici în cazul cererilor de chemare în garanție a unor persoane fizice. Participarea unei persoane fizice în litigiul patrimonial dintre unitățile socialiste, indiferent de calitatea în care figurează aceasta (intervenient în nume propriu sau în interesul altuia, chemat în garanție, etc.), nu are ca efect deducerea litigiului în fața instanțelor judecătorești; el rămâne de competența organelor arbitrale.

COMPETENȚA TERITORIALĂ ÎN CADRUL LEGII NR. 25/1976, PRIVIND ÎNCADRAREA ÎNTR-O MUNCĂ UTILĂ A PERSOANELOR APTE DE MUNCĂ

Din ansamblul prevederilor Legii nr. 25/1976 rezultă că instanța îndreptățită a dispune încadrarea într-o muncă utilă a persoanelor apte de muncă și care refuză să se încadreze sau să urmeze o formă de pregătire profesională, este aceea a domiciliului celor în cauză. Tribunalul Suprem Secția civilă prin Decizia nr. 825/1978 a statuat în sensul celor de mai sus, considerând că scopul educativ nu poate fi realizat în altă parte, decât acolo unde persoanele în cauză sînt mai bine cunoscute și unde opinia publică își poate exercita rolul de influențare în mod cât mai eficient.

CONDIȚII PENTRU TRECEREA ÎN ALTA MUNCĂ

Tribunalul Suprem, în compunerea prevăzută de art. 39 alin. 2 și 3 din Legea pentru organizarea judecătorească, prin Decizia nr. 17/1978, a statuat că trecerea într-o altă muncă decât aceea prevăzută în contractul de muncă nu poate avea loc decât temporar și numai cu păstrarea funcției și retribuției avute anterior. O atare măsură nu poate fi motivată prin existența unor abateri de serviciu, deoarece sancțiunea disciplinară a retrogradării se aplică numai pentru abateri disciplinare. Ea nu poate fi considerată nici ca o desfacere de contract, deoarece aceasta implică din partea unității satisfacerea obligației prealabile de a oferi celui în cauză trecerea într-o altă funcție corespunzătoare.

INDEMNIZAȚIA CE SE CUVINE PERSONALULUI MUTAT ÎN CADRUL ACELEIAȘI UNITĂȚI SOCIALISTE DAR ÎN ALTA LOCALITATE

Prin Decizia nr. 750/1978, Tribunalul Suprem Secția civilă aduce o foarte utilă precizare pentru compartimentele de personal și retribuție a muncii din unitățile socialiste, aplicînd prevederile explicite ale art. 75(1) din Legea nr. 57/1974. S-a decis că indemnizația prevăzută de textul legal citat se cuvine atît personalului transferat în interesul serviciului în altă localitate, cît și celui mutat în cadrul aceleiași unități, dar în altă localitate. Numai în acest fel este respectată finalitatea legii care prin acordarea acestei indemnizații a avut în vedere acoperirea cheltuielilor făcute cu mutarea dintr-o localitate în alta. De aici a doua concluzie: indemnizația se plătește numai în cazul în care mutarea a avut loc efectiv, chiar și pe baza unei vize de reședință.

TERMENUL DE EMITERE AL DECIZIEI DE IMPUTARE ÎN CAZUL SESIZĂRII ORGANELOR DE CERCETARE PENALĂ

În cazul în care, ca urmare a scoaterii de sub urmărire, procurorul înștiințează pe conducătorul unității despre încetarea urmăririi penale sau scoaterea de sub urmărire, a persoanei încadrate, ce se pretinde că a cauzat o pa-

gubă avutului obștesc, termenul de 60 zile prevăzut de art. 108 din Codul muncii, pentru emiterea deciziei, începe sa curgă de la data înregistrării acestei comunicări. Împrejurarea că ulterior s-ar comunica unității în întregime ordonanța procuraturii este fără relevanță, deoarece o atare procedură, nefiind prevăzută de lege, nu este de natură să producă efecte. În sensul celor de mai sus s-a pronunțat Tribunalul Suprem, în compunerea prevăzută de art. 39 alin. 2 și 3 din Legea pentru organizarea judecătorească, prin Decizia nr. 59/1978.

RĂSPUNDEREA CELOR CARE NU AU EFECTUAT CERCETĂRI TEMEINICE PENTRU IDENTIFICAREA AUTORULUI PAGUBEI ȘI STABILIREA EXACTĂ A PAGUBEI

Este cunoscut că potrivit îndrumărilor cuprinse în Decizia de îndrumare nr. 5/1974, a Plénului Tribunalului Suprem, unitățile socialiste sînt în drept și obligate a stabili răspunderea materială a celor care — neefectuînd cercetări temeince cu privire la autorul adevărat al pagubei și la întinderea acesteia — au determinat să se emită decizii de imputare, care ulterior, au fost anulate total sau parțial de organele de jurisdicție a muncii.

Prin Decizia nr. 862/1978, Tribunalul Suprem, Secția civilă, aduce o circumstanțiere care, dealtfel, este în deplină concordanță atît cu principiile ce domină răspunderea materială cît și cu prevederile Codului muncii. S-a statuat că persoana încadrată care nu a identificat corect pe autorul direct al pagubei nu-și asumă în mod automat răspunderea sa materială. Instanța judecătorească, sesizată prin contestația acestei persoane, este obligată să examineze dacă și în ce măsură cel ce a provocat paguba prin fapta sa directă era vinovat, lipsa culpei acestuia fiind de natură să excludă imputarea pagubei și față de contestator.

LITIGIU DE MUNCĂ

O speță interesantă dedusă spre soluționare Tribunalului județean Argeș a prilejuit acestei instanțe a face unele delimitări și precizări, conforme legilor în vigoare, cu privire la caracterizarea litigiului de muncă. S-a pus în discuție dacă cererea pe care o persoană încadrată în muncă o face împotriva unității pentru paguba ce i-a fost pricinuită de aceasta din urmă, este sau nu de competența instanțelor civile ori a organelor de jurisdicție a muncii. Obiectul cererii îl forma plata unei sume achitată de persoana încadrată cu titlu de onorariu de expert într-o cauză penală, deoarece a fost reclamată de unitate pentru neglijență în serviciu, procesul penal fiind încetat. Prin Decizia civilă nr. 10/1979, Tribunalul județean Argeș a considerat, în mod temeinic și legal că litigiul este de competența organelor de jurisdicție a muncii, fiind generat în cadrul raporturilor de muncă.

CUNOAȘTEREA UNOR CONDIȚII NECORESPUNZĂTOARE DE CĂTRE CONDUCERE APĂRĂ DE RĂSPUNDERE PE GESTIONARI

În conformitate cu prevederile Legii nr. 22/1969, își angajează propria răspundere pentru pagubele din gestiuni persoanele din conducerea unității care, deși înștiințate în scris de gestionar despre existența unor condiții necorespunzătoare, nu au luat măsuri de remediere sau înlăturare. Prin Decizia nr. 729/1979, Secția civilă a Tribunalului Suprem a făcut o justă aplicare a prevederilor Legii nr. 22/1969, considerînd că este atrasă răspunderea personalului de conducere pentru pagubele din gestiuni și în cazul în care acesta cunoștea în mod direct și personal condițiile necorespunzătoare de depozitare și conservare a bunurilor, chiar dacă nu a fost sesizat în scris de gestionar. Este evident că răspunderea celor în cauză este integrală, în lipsa oricărei culpe a gestionarului. Dacă se constată și vinovăția gestionarului, vor răspunde în mod conjunct, fiecare, potrivit cotei de participare la producerea pagubei, gestionarul și personalul de conducere.

IN LITIGIUL DE MUNCA HOTARIREA ARBITRALA NU ARE AUTORITATE DE LUCRU JUDECAT

Tribunalul județean Ilfov, Secția civilă prin Decizia nr. 410/1979, a adus o foarte utilă și interesantă precizare pentru compartimentele financiare și juridice din unitățile socialiste care întocmesc decizii de imputație, exclusiv pe baza unor hotărâri arbitrale fără a stabili culpa presupusului datornic. S-a decis că hotărârea arbitrală pronunțată în litigiul dintre două unități socialiste nu are autoritate de lucru judecat în litigiul de muncă generat de contestația persoanei încadrate în muncă în contra deciziei de imputare emisă de unitate pentru recuperarea pagubei suferite de ea prin executarea hotărârii arbitrale, întrucât nu există identitate de părți, de obiect și de cauză.

DEFACEREA CONTRACTULUI DE MUNCA URMATA DE TRANSFER

Semnalăm o soluție interesantă, atât prin consecințele sale directe, cât și prin analogiile la care poate da loc. Tribunalul Suprem, Secția civilă, prin Decizia nr. 801/1979, a statuat că în cazul în care persoanei încadrate i s-a desfăcut contractul de muncă, dar apoi i s-a oferit, prin transfer, un alt post — la care nu a fost de acord să se prezinte — contestația introdusă împotriva defacerii contractului este și rămâne de competența instanțelor judecătorești, care nu sînt îndreptățite să-și decline competența în favoarea organului ierarhic superior. Dată fiind ideea de echivalență a părților din raportul juridic de muncă, soluția credem, este aceeași și în cazul în care denunțarea contractului de muncă se face de persoana fizică și nu de unitate. Ne referim la cazul în care, după depunerea de-

misiei, în timpul preavizului legal, se dispune un transfer în interesul serviciului care este refuzat de persoana în cauză. Unitatea cu care se află în raporturi de muncă poate fi chemată ca pîrită într-un litigiu de muncă, în fața organelor de jurisdicție a muncii, pentru chestiuni în legătură cu desfacerea contractului de muncă.

DESCOPERIREA AUTORILOR INFRACTIUNII DUPA ACOPERIREA PAGUBEI DE CĂTRE GESTIONAR. EFECTE

O precizare de mare utilitate pentru unitățile socialiste confruntate frecvent cu cazuri în care se stabilește răs-punderea materială a gestionarului, pentru faptul că nu a luat măsuri pentru prevenirea infracțiunii, paguba fiind însă cauzată de autori necunoscuți. În situația cînd unitatea și-a recuperat paguba de la gestionar, ea nu se mai poate îndrepta împotriva autorilor reali ai pagubei produse prin infracțiune, după descoperirea lor, deoarece nu mai are titlu.

Tribunalul Suprem, Secția civilă, prin Decizia nr. 1166/1979, a statuat că este just și echitabil ca autorii furtului să suporte pînă la urmă întreaga pagubă, deoarece răs-punderea gestionarului față de unitate este subsidiară. De aceea, gestionarul, subrogat în dreptul unității, prin efectul plății făcute de el și al art. 1108 pct. 3 Cod civil, ca titular al creanței și al dreptului de urmărire a acestela, va putea să urmărească pe autorii furtului, înăuntrul termenului legal de prescripție, întrucît au devenit proprii săi debitori.

C. J.

Intrebări și răspunsuri

● **MARIA TANSANU, Roman** — În ipoteza în care, la reîncadrarea în muncă, ați fi ocupat funcția de planificator principal pe care ați deținut-o înainte de încetarea activității — pentru creșterea copilului în vîrstă de pînă la 7 ani — nu mai era necesară absolvirea cursului scurt de specializare cu profil economic, întrucît era posibil să vi se aplice prevederile art. 68 din Legea nr. 12/1971. Dv. însă, la reîncadrarea în muncă, ați ocupat funcția de secretar liceu, astfel că nu vă mai sînt aplicabile prevederile sus-menționate.

Pentru a putea promova în funcția de planificator principal trebuie să absolviți cursul de specializare cu profil economic ce se organizează potrivit Regulamentului întocmit în acest scop de Ministerul Educației și Învățămîntului împreună cu Ministerul Muncii.

● **ION HALIGA, Iași** — În art. 200 alin. 3 lit. c din Legea nr. 57/1974 se prevede posibilitatea pe care o are conducerea unității de a vă reîncadra la nivelul retribuției avute, fără ca această posibilitate să constituie o obligație pentru unitate, care trebuie să țină seama de vechimea dv. în specialitate și de necesitatea asigurării unei cît mai juste corelări cu retribuția tarifară de încadrare a

personalului din unitatea respectivă, încadrat în aceeași funcție. Legea nu prevede însă o restricție în ceea ce privește posibilitatea stabilirii unei retribuții apropiate sau cel mult egale cu aceea pe care ați avut-o anterior.

● **ȘTEFAN TANCU, București** — Conform Legii nr. 12/1971 ocuparea, chiar temporară, a funcțiilor tehnice, economice, de altă specialitate și administrative, se poate face numai de personalul care îndeplinește condițiile de studii și vechime. Dacă persoana la care vă referiți poate dovedi că a primit însărcinarea din partea conducerii unității de a conduce serviciul tehnic și că a îndeplinit efectiv atribuțiile ce revin conducerii serviciului, avînd și răspunderea corespunzătoare, poate solicita aplicarea prevederilor art. 74 din Legea nr. 57/1974. În condițiile prevăzute de art. 63 din Legea nr. 12/1971 conducerea centralei poate reduce cu doi ani vechimea minimă necesară pentru promovarea în diferite funcții de conducere pînă la nivelul șefilor de serviciu inclusiv.

● **AUTOBAZA 5, Agnita** — Personalul muncitor care a obținut certificatul medical numai cu începere de la 23 ianuarie 1980, n-are dreptul la indemnizația de asigurări sociale pe perioada neacoperită cu certificat

medical (respectiv 25 decembrie — 22 ianuarie). Din cele relatate în scrisoarea dv. rezultă că persoana în cauză trebuie reîncadrată în unitatea dv. întrucît comisia județeană de pensii v-a comunicat că și-a păstrat capacitatea de muncă. Întrucît la plecarea pentru îndeplinirea serviciului militar s-a menținut contractul de muncă indemnizația pe linia asigurărilor sociale de stat, atît pe perioada 5 decembrie — 24 decembrie, cît și pe perioada 23 ianuarie — în continuare se plătește prin unitatea dv.

● **VASILE V. COTUNA, comuna Zănești, jud. Neamț** — În ipoteza în care, înainte de concentrare ați avut calitatea de personal muncitor, perioada de concentrare și de prizonierat se ia în considerare ca vechime în muncă. Avînd 24 ani lucrați și 8 ani de concentrare și prizonierat, puteți cere pensionarea pentru limită de vîrstă. Dacă nu aveți decît 24 ani de muncă, înainte de concentrare neavînd calitatea de persoană încadrată cu contract de muncă, veți putea cere pensionarea numai la împlinirea vîrstei de 62 de ani. Dacă ați pierdut integral capacitatea de muncă, solicitați examinarea de către comisia de expertiză a capacității de muncă.

● **INTREPRINDEREA PENTRU PRODUCEREA NUTREȚURILOR COMBinate, Galați** — Lucrarea la care vă referiți a fost editată în anul 1975 cînd era în vigoare Legea nr. 27/1966, care cuprindea reglementarea

la care face trimitere lucrarea sus-menționată. Ulterior, prin Legea nr. 3/1977, această reglementare a fost modificată, în sensul că perioada stagiului militar se ia în considerare la stabilirea vechimii în muncă și vechimii neîntrerupte în aceeași unitate numai dacă înainte de efectuarea stagiului militar cel în cauză a avut calitatea de personal muncitor. Stagiul militar nu întrerupe însă vechimea în muncă a persoanei în cauză.

● **GHEORGHE IONIȚA, Brăila** — Persoana căreia i-a încetat contractul de muncă prin acordul părților beneficiază — în anul reîncadrării în muncă — de concediul de odihnă corespunzător vechimii sale, proporțional cu lunile lucrate de la data reîncadrării pînă la sfîrșitul anului calendaristic. Într-adevăr, în art. 11 și 19 din Legea nr. 27/1967 privind concediul de odihnă, între situațiile care determină ca în primii doi ani de la reîncadrare să se acorde concediul minim nu se include și desfășurarea contractului de muncă prin acordul părților.

Art 108 din Codul muncii prevede că răspunderea materială pentru paguba cauzată unității poate fi stabilită numai în cazurile în care aceasta a fost constatată în cel mult 3 ani de la data producerii ei, iar în cazul restituirii sumelor sau a contravalorii bunurilor ori serviciilor nedatorate, în cel mult 1 an de la data primirii sumelor sau bunurilor ori de cînd a beneficiat de serviciile nedatorate.

Din scrisoarea dv. rezultă că vi s-a stabilit o retribuție mai mare decît aceea cuvenită, retribuție pe care ați încasat-o trei ani. În această situație, dv. datorați diferența de retribuție pe un an, iar restul pagubei se acoperă conform prevederilor art. 1602 din Codul muncii, de către cei care au produs-o.

● **VALERICĂ NISTOR, Galați** — Soluția corectă a problemei ridicate de dv. este aceea care corespunde precizărilor Ministerului Muncii, în sensul că persoana transferată este îndreptățită să primească alocația de la unitatea la care s-a transferat odată cu lichidarea chenzinei a II-a a lunii în care a avut loc transferul. Răspunsul comunicat tov. Ion P. Jianu din Rimnicu Vilcea nu este în contradicție cu această soluție. În speță, tov. Jianu nu informase, timp de câteva luni, unitatea la care s-a transferat că are drept la alocație, astfel că — în cazul lui — urma ca alocația să i se acorde de la întii ale lunii următoare cererii pe care a adresat-o în acest sens, alocația neplătindu-se retroactiv.

● **ANTONIU POP, Satu Mare** — Potrivit art. 15 din Decretul nr. 18/1952 sînt supuse impozitului anual toate terenurile proprietate de stat

află în administrarea directă a unităților socialiste situate în raza orașelor și a municipiilor, cu excepția terenurilor care, datorită unei cauze naturale, sînt improprii a fi construite. Raza orașelor și a municipiilor înăuntrul cărora se aplică impozitul pe terenuri se stabilește prin decizie de către comitetul executiv sau biroul executiv, după caz, al consiliului popular al orașului sau al municipiului. În cazul în care decizia respectivă cuprinde și teritoriul localităților componente ale orașelor, respectiv ale municipiilor, suprafețele de teren din aceste localități aflate în administrarea directă a unităților economice socialiste sînt supuse impozitului pe terenuri conform Decretului nr. 18/1952.

În comunele suburbare nu se aplică impozitul pe terenurile din orașe, impozitat prin Decretul nr. 18/1952.

● **COLOMAN NAGY, Odorheul Secuiesc** — În conformitate cu prevederile Legii nr. 8/1971 pentru organizarea, administrarea și folosirea paștilor... și instrucțiunilor tehnice nr. 10202/1971 de aplicarea legii amintite, vegetația forestieră de pe pășunile care de la primirea acestei destinații n-au fost transformate (pădurea n-a fost exploatată), precum și produsele accidentale și tăierile de igienă de pe pășunile împădurite netransformate, se valorifică de către întreprinderile de exploatare din subordinea MEFMC.

C.A.P.-urile deținătoare de pășuni au obligația de curățire a paștilor de mărăcini și lăstărișuri dăunătoare (respectiv și vegetație forestieră pînă la 20 de ani). Din vegetația forestieră pînă la 20 de ani nu rezultă însă sortimentele indicate de dv., ci grămezii de crăci în cazul foioaselor și prăjini în cazul rășinoaselor. Tăierea și valorificarea arborilor de pe finețele naturale se face de către deținătorii acestora — respectiv C.A.P. — cu respectarea întocmai a prevederilor instrucțiunilor M.E.F. nr. 3093/1963 de aplicare a Codului silvic. Exploatarea se va face numai după marcarea arborilor de extras de către organele silvice, iar materialul lemnos va fi folosit numai pentru nevoi proprii. În cazul că un C.A.P. dispune de mai mult material lemnos decît are nevoie, îl poate valorifica la întreprinderile forestiere de exploatare și transport. Prin H.C.M. nr. 1587/1970 acestea sînt autorizate să achiziționeze material lemnos în vederea lărgirii bazei de materie primă.

● **MIHAELA POPESCU, Suceava**. A apărut ediția 1980 a broșurii privind admiterea în învățămîntul superior în care sînt cuprinse toate informațiile solicitate de dv. Precizăm că la concursul de admitere în învățămîntul superior pot participa numai absolvenții de liceu cu diplomă de baccalaureat, sau absolvenții cu diplomă ai altor școli echivalente cu liceul.

● **MIHAI CONSTANTIN, Rm. Vilcea** — Potrivit art. 8 din H.C.M. nr. 1047/1970, republicată, privind efectuarea verificărilor de către controlul financiar intern, „atunci cînd se constată pagube, verificarea se extinde pînă la stabilirea valorii integrale a pagubei”. La aceasta trebuie avut în vedere termenul de prescripție prevăzut pentru fiecare faptă în parte și respectiv dacă este sau nu infracțiune.

● **CONSTANTIN ȘTEFAN, Ploiești** — În conformitate cu prevederile art. 18 și 26 din Legea nr. 1/1977 privind impozitul pe fondul total de retribuire al unităților socialiste de stat, contribuția lunară datorată de persoanele fără copii, potrivit acestei legi, nereținută la termen ori în cuantumul legal, se poate stabili pe un an în urmă de la data constatării. Diferența de plată se varsă la bugetul de stat în termen de cinci zile de la stabilirea sumelor respective. Pentru nevărsarea la termen a contribuției stabilite se plătește o majorare de unu la sută pentru fiecare lună sau fracțiune de lună de întîrziere.

● **TRAIAN BIRSAN, Suceava** — Se află în curs de elaborare un proiect de act normativ prin care vor fi soluționate și problemele ridicate de dv. în legătură cu aplicarea Decretului nr. 283/1979.

● **AGNETA PAKSI, Șimleul Silvaniei** — În conformitate cu prevederile art. 18 din Decretul nr. 233/1974 privind unele drepturi și obligații ale cetățenilor români care realizează venituri în valută, cetățenii români dobînditori legali de valută pot deschide conturi în valută personale la Banca Română de Comerț Exterior sau la unitatea Băncii Naționale a R.S. România, în raza de domiciliu al titularului de cont. La disponibilitățile în valută în conturi curente, conform Decretului nr. 234/1974, se bonifică o dobîndă de 3,5% în lei, pe an.

În ceea ce privește disponibilitățile aflate la alte unități românești, în afară de cele bancare, vă informăm că acestea sînt nepurtătoare de dobînzii, întrucît prin Decretul nr. 234 s-au nominalizat instituțiile de credit și economii care pot acorda dobînzii. Sumele ce se află în unitățile autorizate a efectua vinzări de mărfuri sau prestări de servicii cu prețuri/tarife în valută nu sînt apreciate ca sume depuse spre păstrare, ci ca sume destinate unor achiziții de mărfuri și respectiv efectuării unor prestări de servicii cu prețuri/tarife în valută.

● **EUSEBIU MANDRIC, Reșița** — Vă comunicăm că, potrivit art. 12, ultimul alineat din H.C.M. nr. 880/1973, pentru stabilirea măsurilor de executare a dispozițiilor Legii nr. 4/1973, în cazul plății anticipate a creditului, dobînda se recalculează în mod corespunzător timpului cit creditul a stat la dispoziția beneficiarului de credit.

**Vă
prezentăm**

Unitate economică cu o activitate diversă, Întreprinderea de exploatare industrială a agregatelor minerale pentru construcții din Sf. Gheorghe are în componența sa :

— cariere de piatră (CALCAR, ANDEZIT, GRESIE) ;

— cariere de nisip (NISIP CUARTOS PENTRU INDUSTRIA METALURGICĂ ȘI SIDERURGICĂ, NISIP PENTRU CONSTRUCȚII) ;

— balastiere cu exploatare și sortare a balastului de râu ;

— cariere de turbă (un cărbune interior folosit la reglarea PH, afinarea solurilor, în scopuri terapeutice pentru împachetări în boli reumatismale, în serele legumicole) și de diatomită ;

— secții de prefabricate din beton armat (se confecționează picioare de fundații pentru liniile de înaltă tensiune, tuburi de diferite dimensiuni \varnothing 150—600 mm, alte comenzi pentru gabarite mari) ;

— fabrici de cărămizi normale ;

— fabrică de teracolă ;

— fabrică de lăzi (navete și palete pentru produse refractare) ;

— secție de ceramică decorativă pentru construcții (interioare ale sălilor de spectacole, holuri, în general piese variabile de dimensiuni medii).

Nisip cuarțos cu largă întrebuințare

Cariera de nisip cuarțos Iarăș se află la nord de limita perimetrului satului cu același nume.

Perimetrul Iarăș conține un nisip grob, cu fracțiunea de bază cuprinsă între 0,4—3 mm. ; în perimetrele Araci și Hăghig se găsește un nisip și mai fin, respectiv între 0,06—0,3 mm.

În baza studiului de cercetare efectuat de Institutul de cercetări și proiectări miniere pentru substanțe nemetalifere din Cluj-Napoca și a analizelor de laborator, s-a confir-

Întreprinderea de exploatare industrială a agregatelor minerale pentru construcții din Sf. GHEORGHE

mat faptul că în perimetrele amintite cuarțul se află în proporție de 98—99%.

Din analiza granulometrică s-a constatat că ponderea cea mai mare, circa 75%, o reprezintă fracțiunile între 0,4—3,15 mm. Restul de 25% este constituit din fracțiunile 3,15—7 mm. Conținutul în părți levigabile variază între 0,4—2%.

Nisipul cuarțos, sub diferitele sale forme de prezentare, este una din materiile prime cu largă utilizări. Nisipul cuarțos de la Iarăș poate fi folosit :

— în turnătorii la turnarea pieselor mari (lingotiere, poduri de turnare din fontă) a căror greutate depășește 20 tone/buc. Fiind din punct de vedere calitativ comparabil cu cuarțul măcinat de Orșova, mai poate fi folosit în industria chimică, metalurgică și poligrafică și ca material refractar anticoroziv ;

— în industria constructoare de mașini este folosit la sablare ;

— are o largă întrebuințare în lucrările de drumuri. Este utilizat ca nisip pentru calmatarea maca-

damului, pentru mixturi bituminoase și pentru îmbrăcămintea din beton ;

— este utilizat la construcții pentru betoane și mortare.

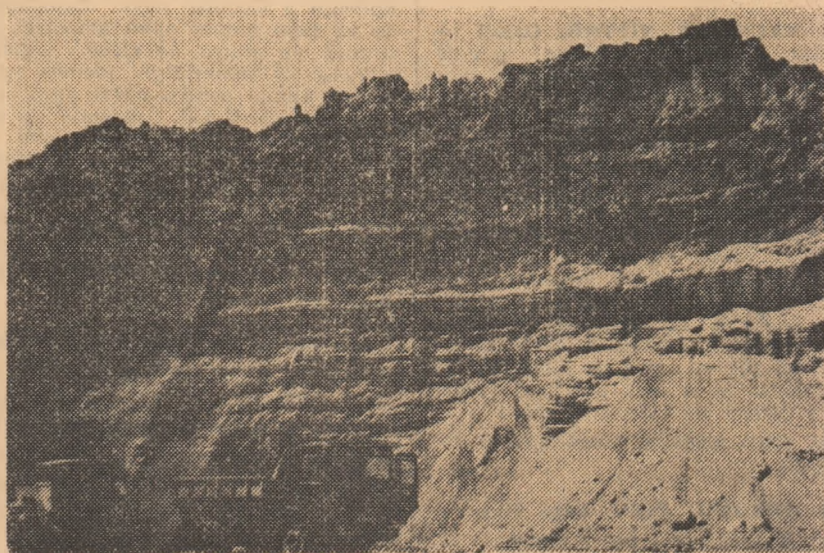
Are, de asemenea, o largă întrebuințare în industria sticlei, precum și la filtrarea apei potabile și industriale. În industria materialelor de construcții este întrebuințată ca material mineral de presărare. Corespunde la presărarea cartonului bituminat, ca material pentru blindarea cartoanelor perforate, pentru presărarea împisliturii din fibre de sticlă bituminată, precum și la obținerea țevilor din rășini poliesterice în industria materialelor anticorozive.

Carierele de nisip cuarțos din punctele Iarăș, Araci și Hăghig dispun de rezerve foarte mari. Utilajele de mare capacitate sînt folosite la dislocarea nisipului, existînd posibilitatea să fie livrate zilnic cantități importante. Sînt livrate anual peste 150 000 de mc de nisip cuarțos.

Z. EMIL

Pentru probele tehnologice întreprinderea livrează orice cantitate solicitată de beneficiari.

Nisipul cuarțos, fiind liber la contractare, este livrat imediat. Se manipulează și expediază prin gara C.F.R. Feldioara. Alte informații la telefoanele 12876 — 13127 ; telex 68281.

Nisipul cuarțos de la exploatarea Iarăș